

Ақтөбе облысы бойынша тексеру комиссиясы

**АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНЫҢ 2020 ЖЫЛҒЫ ОБЛЫСТЫҚ
БЮДЖЕТІНІҢ ОРЫНДАЛУЫ ТУРАЛЫ
АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ТЕКСЕРУ КОМИССИЯСЫНЫҢ
ЕСЕБІ
(жергілікті атқарушы органның есебіне Қорытынды)**

Ақтөбе, 2021 жыл

КІРІСПЕ**I БӨЛІМ. АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ****II БӨЛІМ. ЖЕРГІЛІКТІ БЮДЖЕТТІҢ АТҚАРЫЛУЫН ТАЛДАУ**

- 2.1. Жергілікті бюджетке түскен түсімдердің атқарылуын бағалау
- 2.2. Жергілікті бюджет кірістерінің атқарылуын бағалау
 - 2.2.1. Салықтық түсімдерді талдау
 - 2.2.2. Салықтық емес түсімдерді талдау
 - 2.2.3. Негізгі капиталды сатудан түскен түсімдерді талдау
 - 2.2.4. Трансферттер түсімдерін талдау
- 2.3. Жергілікті бюджет шығыстарының атқарылуын бағалау
 - 2.3.1. Жергілікті бюджет шығындарының атқарылуын талдау
 - 2.3.2. Бюджеттік кредиттердің пайдаланылуын талдау
 - 2.3.3. Қаржы активтерін сатып алуға жұмсалған шығындарды талдау
 - 2.3.4. Дебиторлық және кредиторлық берешектерді талдау

III БӨЛІМ. БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ІСКЕ АСЫРЫЛУЫН БАҒАЛАУ

- 3.1. 2016-2020 жылдарға арналған Аумақты дамыту бағдарламасының іске асырылуын бағалау
- 3.2. Өңірде басқа да бағдарламалық құжаттардың іске асырылуы туралы ақпарат

IV БӨЛІМ. ЖЕКЕЛЕГЕН БАҒЫТТАР БОЙЫНША НӘТИЖЕЛЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ

- 4.1. Бюджеттік инвестициялық жобалардың іске асырылу тиімділігін бағалау
- 4.2. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджет қаражатының пайдалану тиімділігін бағалау
- 4.3. Мемлекет активтерінің пайдалану тиімділігін бағалау
- 4.4. Квазимемлекеттік сектор субъектілері активтерінің пайдалану тиімділігін бағалау

V БӨЛІМ. ҚОРЫТЫНДЫ БӨЛІГІ

- 5.1. Тұжырымдар
- 5.2. Ұсынымдар

ЕСЕПКЕ ҚОСЫМШАЛАР

- 1. Қосымша ақпараттар (кестелер).
- 2.Тексеру комиссиясының есепті кезеңдегі жұмысы туралы ақпарат.

Кіріспе

Ақтөбе облысы бойынша Тексеру комиссиясымен, Қазақстан Республикасы «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заңының 51-бабына сәйкес, облыстың жергілікті атқарушы органның «2020 жылға арналған облыстық бюджетінің атқарылуы туралы» есебіне қорытындысы дайындалған.

Есеп құрылымында әлеуметтік-экономикалық дамудың негізгі көрсеткіштерінің орындалуы, салықтық және салықтық емес түсімдердің болжамды көрсеткіштеріне қол жеткізу, мемлекеттік қаражаттың пайдалануына, бюджеттік бағдарламалар бойынша түпкілікті нәтижелерге қол жеткізуге, бюджеттік кредиттерді пайдалану мен өтеуге, мемлекеттік активтерді сатып алуға, сатуға және пайдалануға, нысаналы трансферттерді, бағдарламалық құжаттарды іске асыруға, бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асырудың және мемлекет активтерін пайдаланудың тиімділігіне талдау жүргізілді және баға берілді.

Қорытынды мемлекеттік аудит органдарының аудиторлық іс-шараларының материалдары, қаржылық бұзушылықтарды талдамалық зерделеу, статистикалық деректер, жергілікті атқарушы органдардың ақпараты және жергілікті атқарушы органның «2020 жылғы облыстық бюджеттің атқарылуы туралы» есебі негізінде дайындалды.

Қорытынды бөлімінде бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін тиімді басқару мақсатында жүргізілетін бюджеттік және қаржылық рәсімдердің сапасын жақсарту бойынша қорытындылар көрсетілген және ұсынымдар берілді.

2020 жылдың қорытындысы бойынша жергілікті атқарушы органдар тексеру комиссиясының 2019 жылдың қорытындысы бойынша және облыстық мәслихат сессиясында бекітілген **ұсынымдарын** орындау бойынша нақты жұмыстар жүргізді.

Қосымшаларда есепке қосымша материалдар берілген.

ІБӨЛІМ. 2020 ЖЫЛҒЫ АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК -ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ

2020 жылға арналған облыстық бюджет, Ақтөбе облысы әкімдігінің 2019 жылғы 7 қазандағы № 410 қаулысымен бекітілген Ақтөбе облысының 2020-2024 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық даму Болжамы негізінде әзірленді.

Облыстың әлеуметтік-экономикалық даму Болжамы стратегиялық, экономикалық және бюджеттік жоспарлаудың өзара байланысын белгілеу мақсатында әзірленеді.

Құжат облыстың бес жылға арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамын, үрдістерін, басымдықтарын, көрсеткіштерін, экономикалық, инвестициялық және салық-бюджет саясатының негізгі бағыттарын қамтиды.

Ақтөбе облысы аумағының көлемі 300,6 мың ш. км. құрайды. Халық саны – 892,5 мың адам, оның ішінде қалалық – 639,2 мың (71,6%). Облыс құрамына 12 аудан, 1 облыстық маңызы бар қала және 7 аудандық маңызы бар қала (Алға, Қандыағаш, Ембі, Жем, Темір, Шалқар, Хромтау) кіреді. Ұлттық құрамы: қазақтар-82,8%, орыстар-11,3%, украиндар - 2,5% және басқалары – 3,4%.

Ақтөбе облысы 2020 жылды әлеуметтік-экономикалық дамудың негізгі көрсеткіштерінің оң динамикасымен аяқтады.

Жалпы өңірлік өнім (бұдан әрі – ЖӨӨ) 2020 жылғы 9 айында 2 124 427,5 млн.теңгені құрады, бұл республикалық көлемнің 4,6% - ын құрайды. ЖӨӨ көлемінің нақты өзгеру индексі өткен жылдың сәйкес кезеңіне 98,2% құрады (2019 жылдың 9 айында – 104,7%). Сонымен қатар, жан басына шаққандағы ЖӨӨ 2,4 млн.теңгені құрады.

Өңірдің ЖӨӨ динамикасы айтарлықтай дәрежеде негізгі салаларда оң өсу қарқынының сақталуымен байланысты.

2020 жылғы 9 айдың қорытындысы бойынша еңбек өнімділігі бір жұмыспен қамтылған адамға 4,4 млн.теңгені немесе 97% - ды құрады. Оның ішінде өңдеу өнеркәсібінде еңбек өнімділігінің 8,8 млн.теңгеден (2019 жылғы 9 ай) 9,7 млн. теңгеге (2020 жылғы 9 ай) дейін өсуі байқалады. Немесе еңбек өнімділігінің индексі 101,7% - ды құрады. Ауыл шаруашылығында еңбек өнімділігі жұмыспен қамтылған бір адамға 3,2 млн. теңгені құрады немесе еңбек өнімділігінің индексі өткен жылдың ұқсас кезеңінен 83,3% - ды құрады.

2020 жылы 1 750,5 млрд.теңгеге өнеркәсіп өнімі өндірілді (ҚР үлесі – 6,6%), 2019 жылға қарағанда төмендеді (1 856,7 млрд. теңге), өнеркәсіп өндірісінің индексі – 103%. Оның ішінде: тау – кен өндіру өнеркәсібінің өндіру көлемі - 1034,6 млрд.теңгені (НКИ – 103,8%), өңдеу өнеркәсібі өндірісінің көлемі 603,7 млрд. теңгені (НКИ-103,9%) құрады.

2020 жылы облыс экономикасына 646,8 млрд.теңге инвестиция салынды, бұл 2019 жылғы көлемнен 48,5 млрд. теңгеге артық. Негізгі капиталға салынған

инвестициялардың нақты көлем индексі 106,6% – ды құрады (2019 жылы-107,5%).

Оның ішінде өңдеу өнеркәсібіне 48,7 млрд.теңге инвестицияланды.

Сыртқы инвестициялар 146,6 млрд.теңгені немесе инвестициялардың жалпы көлемінің 22,7% - ын құрады.

Өсім 138,3 млрд.теңге сомасына 1 200-ден астам жұмыс орнын құрумен 23 ірі инвестициялық жобаны іске асыру есебінен қамтамасыз етілді. Олар: «Arm Wind» ЖШС жел электр станциясы құрылысының бірінші кезеңі, «Green Capital Kazakhstan» ЖШС бесінші буынды жылыжайының екінші кезеңі, «Ақтөбе Мыс компаниясы» ЖШС мыс-мырыш кенін өңдеу үшін байыту фабрикасын жаңғырту, «Aktobe Smart Tech» ЖШС деректерді өңдеу орталығы.

2020 жылы облыста жалпы шарттық сомасы 24,8 млрд.теңгеге мемлекеттік-жекешелік әріптестіктің (МЖӨ) 19 шарты жұмыс істеді, оның ішінде 17 жоба бойынша мемлекеттік міндеттемелер 23,4 млрд. теңгені құрайды, ал 2 жоба бойынша мемлекеттік міндеттемелер талап етпейтін.

Ауыл шаруашылығының жалпы өнімінің көлемі 324,7 млрд.теңгені құрады, бұл 2019 жылғы деңгейден 6,7% - ға жоғары.

2021 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда шаруашылықтардың барлық санаттарында жылқы саны 23,4% – ға артып, 178,1 мың басты, ірі қара мал – тиісінше 7,7% – ға және 531,4 мың басты; шошқа – 5,3% - ға және 61,5 мың басты; қой-2,4% - ға және 1004,9 мың басты; ешкі-1,8% - ға және 148,5 мың басты құрады. Түйе басы 1% – ға азайып, 17,6 мың басты, құс басы 2,9% - ға және 1272,5 мың басты құрады.

2020 жылғы қаңтар-желтоқсанда шаруашылықтарда сою немесе тірі салмақта мал мен құстың барлық түрлерін союға өткізу 2019 жылғы тиісті кезеңмен салыстырғанда 4,7% – ға артық және 157,6 мың тоннаны құрады, сиыр сүтін өндіру тиісінше 2,3% - ға және 343,7 мың тоннаны құрады. Тауық жұмыртқасының өндірісі 1,7% - ға азайып, 231,6 млн.дананы құрады.

Жалпы облыс бойынша 2020 жылдың III тоқсанында 756 адам жұмыс істейтін 178 ауыл шаруашылығы кооперативі жұмыс істеді.

2020 жылы ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алаңы 762,9 мың га құрады, оның ішінде ауыл шаруашылығы кәсіпорындарында 324,6 мың га, жеке кәсіпкерлер мен шаруа немесе фермер қожалықтарында – 429,7 мың га, тұрғындар шаруашылықтарында – 8,6 мың га.

Барлық егіс алқаптарынан дәнді және бұршақты дақылдар – 446,1 мың га немесе 58,5%, жемшөп дақылдары – 258,9 мың га немесе 33,9%, майлы дақылдар – 45,9 мың га немесе 6%, көкөніс және бақша дақылдары, тамыржемістілер мен түйнек жемістілер-12 мың га немесе 1,6% егілді.

Бұдан басқа, 2020 жылы 214,3 тонна жидек дақылдары жемісі жиналды, бұл 2019 жылғы көлемнен 2% - ға артық.

2020 жылдың 11 айының қорытындысы бойынша қайта өңделген ауыл шаруашылығы өнімі экспортының көлемі 11,9 млн.долларды немесе 46% - ға

өсті. Экспорттың артуы бірінші кезекте ІҚМ еті мен ұн экспортының өсуіне байланысты.

2020 жылдың 9 айында **шағын және орта кәсіпкерлік** өнімінің жалпы қосылған құны 518,8 млрд.теңгені құрады, бұл облыс экономикасының барлық көлемінің 24,4% - ын құрайды. Сонымен қатар, орта кәсіпкерліктің жалпы қосылған құны 99,6 млрд.теңге деңгейінде байқалады, бұл ЖӨӨ үлесінің 4,7% - ын құрайды.

2020 жылғы қаңтар-қыркүйекте ШОК субъектілерінің өнім шығаруы 2019 жылғы қаңтар-қыркүйекпен салыстырғанда тиісінше 8,4% - ға, жұмыспен қамтылғандар саны мен жұмыс істеп тұрған субъектілер саны 5,2% - ға және 2,7% - ға өсті.

2020 жылғы қаңтар-қыркүйекте шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің өнім шығаруы 782,5 млрд.теңгені құрады. ШОК субъектілерінің жалпы санында жеке кәсіпкерлердің үлесі 69% – ды, шағын кәсіпкерліктің заңды тұлғаларының – 18,5% – ды, шаруа немесе фермер қожалықтарының-12,3% - ды, орта кәсіпкерліктің заңды тұлғаларының-0,2% - ды құрады.

2020 жылдың қорытындысы бойынша **құрылыс жұмыстарының көлемі** 2019 жылғы деңгейден 5,9% - ға артып, 204,2 млрд теңгені құрады. Пайдалануға берілген тұрғын үйдің жалпы ауданы 2019 жылмен салыстырғанда 1,8% - ға артып, 1040,1 мың м2 құрады.

Бөлшек тауар айналымының көлемі 708,3 млрд. теңгені құрап, 2019 жылғы деңгеймен салыстырғанда 28,7% - ға артты.

2020 жылы Ақтөбе облысы бойынша **инфляция** 7,5% құрады, оның ішінде азық – түлік тауарларына-110,8%.

2020 жылдың IV тоқсанының қорытындысы бойынша облыс бойынша **жұмыссыздық деңгейі** 4,8% құрады, бұл жергілікті атқарушы органдардың өңір экономикасына инвестициялар тарту есебінен жұмыс орындарын құру бойынша қабылдаған шараларына байланысты.

2020 жылы 23007 жұмыс орны құрылды. Жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларымен 54248 адам немесе жоспардан 128,6% қамтылды (жоспар - 42179 адам).

Орташа айлық жалақы 2019 жылдың сәйкес кезеңіне 15,3% өсіммен 180 520 теңгені құрады.

Ақтөбе облысы *халқының жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары* 2020 жылдың 3 тоқсанында 97 096 теңгені құрады және 2019 жылдың осы кезеңімен салыстырғанда 3,3% - ға өсті. Сонымен қатар, 2020 жылдың 9 айының қорытындысы бойынша үй шаруашылықтары шығыстарының 56% – ы азық-түлік тауарларына жұмсалады (ҚР бойынша-54,3%).

**2019-2020 жылғы Ақтөбе облысының негізгі макроэкономикалық
даму көрсеткіштері**

№	Көрсеткіштің атауы	Нақты 2019 жыл	2020 жыл		Фактінің ауытқуы 2020 ж. (+,-)	
			Жоспар	Нақты	2019 жылғы фактіге (5-3)	2020 жылға арналған жоспарға (5-4)
1	2	3	4	5	6	7
1	Өндірістік өнім көлемі, млн.теңге	1 856 761,0	1 716 032,0	1 750 538,6	-106 222,4	34 506,6
2	Ауыл шаруашылық өнімдерінің жалпы көлемі, млн.теңге	272 393,7	323 546,2	324 719,5	52 325,8	1 173,3
3	Негізгі капиталға инвестиция, млн. теңге	598 864,0	640 017,2	646 837,3	47 973,3	6 820,1
4	Тұрғын үйді іске қосу, мың ш.м.	1 021,2	1024,8	1 040,1	18,9	15,3
5	Шағын және орта кәсіпкерлік, тіркелген субъектілер саны, мың бірлік.	68,6	70,3	70,7	2,1	0,4
	- жұмыс істеп тұрған	59,1	61,6	61,8	2,7	0,2
6	Бөлшек сауда, млн. теңге	550 263,6	700 038,3	708 298,8	158 035,2	8 260,5
7	Тіркелген жұмыссыздар саны, мың адам	20,8	21,9	20,9	0,1	-1,0

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, жекелеген көрсеткіштерге қол жеткізбеуіне қарамастан, Ақтөбе облысының әлеуметтік-экономикалық дамуы өткен жылмен салыстырғанда 2020 жылы барлық салалар бойынша оң өсімді көрсетеді.

II БӨЛІМ. ЖЕРГІЛІКТІ БЮДЖЕТТІҢ АТҚАРЫЛУЫН ТАЛДАУ

2.1. Жергілікті бюджетке түсетін түсімдердің атқарылуын бағалау

2020 жылы облыстық бюджет 7 рет нақтыланып, 36 рет түзетілді. Жүргізілген нақтылаулар мен түзетулер нәтижесінде 2020 жылға арналған облыстық бюджеттің параметрлері былайша қалыптасты:

1) Кірістер - 235 324 342,7 мың теңге, оның ішінде:

- Салық түсімдері - 27 877 326,6 мың теңге;
- Салықтан тыс түсімдер – 2 893 562,0 мың теңге;
- Трансферттердің түсімдері – 204 397 954,1 мың теңге;

2) Шығындар - 243 879 735,1 мың теңге;

3) Таза бюджеттік кредит беру – 29 442 901,5 мың теңге, оның ішінде:

- бюджеттік кредиттер – 40 750 870,7 мың теңге;
- бюджеттік кредиттерді өтеу – 11 307 969,2 мың теңге;

4) Қаржылық активтермен болатын операциялар бойынша сальдо – 0,0 мың теңге, оның ішінде:

- Мемлекеттің қаржылық активтерін сатудан түскен түсімдер – 0,0 мың теңге;

5) бюджеттің тапшылығы – 37 998 293,9 мың теңге;

6) бюджеттің тапшылығын қаржыландыру – 37 998 293,9 мың теңге.

Бюджет қаражаттарының қолданылатын қалдықтары - 2 016 106,0 мың теңге.

Есепті кезеңде облыстық бюджеттің кірісі 305 138 32,2 мың теңгені немесе 104,3% құрады, соның ішінде, кірістер бойынша 247 733 544,8 мың теңге немесе 101,0%, бюджеттік кредиттерді өтеу – 10 053 997,3 мың теңге немесе 105,3%, қарыздардың түсімі – 46 037 578,3 мың теңге немесе 100%.

Жылдың басында облыстық бюджеттің кірістері 238 289 273,0 мың теңге сомасында бекітілді.

Облыстық бюджеттің орындалу барысында енгізілген толықтырулар мен өзгерістер есебімен түзетілген жоспары 292 667 206,9 мың теңгені құрады, яғни бекітілген бюджетпен салыстырғанда 54 377 933,9 мың теңгеге немесе 22,8% (2019 жылы 33,9%) өскен.

Бекітілген жоспарды түзету ұлғаю жағына қарай жүзеге асырылды: *трансферттер түсімдері бойынша* 26 185 662,1 мың теңгеге немесе 14,7% - ға.

Қаржыландыру көздері бойынша 2020 жылға арналған облыстық бюджет түсімдерінің **құрылымы** іс жүзінде былайша қалыптасты:

Түсімдер құрылымының атауы	2019 жылғы факт	2020 жылға арналған жоспар	2020 жылғы факт	мың.теңге	
				Өсу қарқыны,%	2020 жылғы түсімдердің жалпы көлеміне %
Меншікті кірістер (салықтық, салықтық емес түсімдер, негізгі капиталды сатудан)	46 534 982,0	30 926 388,6	43 835 590,6	94,2	14,4

Трансферттер түсімі, оның ішінде:	149 568 682,2	204 397 954,1	203 897 954,2	136,3	66,8
төмен тұрған мемлекеттік басқару органдарынан түсетін трансферттер	6 720 148,2	5 162 332,3	4 662 332,3	69,3	-
жоғары тұрған бюджеттерден нысаналы трансферттер, оның ішінде:	142 848 534,0	199 235 621,8	199 235 621,9	135,5	-
жергілікті бюджеттерді теңестіруге арналған субвенциялар	55 812 434,0	108 477 102,0	108 477 102,0	в 1,9 р,	-
Бюджеттік кредиттерді өтеу	10 053 997,3	11 307 969,2	11 367 269,0	113,1	3,7
Мемлекеттің қаржы активтерін сатумен түсетін түсімдер	0,0	0,0	0,0	-	-
Қарыздар түсімі	12 414 582,2	46 034 895,0	46 037 578,3	3,7 р.	15,1
Бюджет қаражатының пайдаланылатын қалдықтары	1 259 825,7	2 016 106,0	-10 519 860,3	-	-
Барлық түсімдер	218 572 243,7	292 667 206,9	305 138 392,2	139,6	100

Облыстық бюджеттің меншікті-кіріс бөлігінің орындалуы жалпы 43 835 590,6 мың теңгені немесе 2020 жылдың жоспарына 141,7 % құрады.

мың теңге

Түсімдер құрылымының атауы	2018 жылғы факт	2018 жылғы факт	2020 жылғы факт	2018 жылғы түсімдердің жалпы көлеміне %	2019 жылғы түсімдердің жалпы көлеміне %	2020 жылғы түсімдердің жалпы көлеміне %
Меншікті кірістер (салықтық, салықтық емес түсімдер, негізгі капиталды сатудан)	42 581 790,5	46 534 982,0	43 835 590,6	25,6	21,3	14,4
Трансферттер түсімі, вның ішінде:	108 693 661,6	149 568 682,2	203 897 954,2	65,2	68,4	66,8
Төмен тұрған мемлекеттік басқару органдарынан түсетін трансферттер	8 736 888,6	6 720 148,2	4 662 332,3	5,2	3,1	1,5
Жоғары тұрған бюджеттерден нысаналы трансферттер, оның ішінде:	99 956 773,0	142 848 534,0	199 235 621,9	60,0	65,3	65,3
жергілікті бюджеттерді теңестіруге арналған субвенциялар	56 275 267,0	55 812 434,0	108 477 102,0	33,8	25,5	35,6
Бюджеттік кредиттерді өтеу	5 056 309,2	10 053 997,3	11 367 269,0	3,0	4,6	3,7
Мемлекеттің қаржы активтерін сатумен түсетін түсімдер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Қарыздар түсімі	10 254 900,2	12 414 582,2	46 037 578,3	6,2	5,7	15,1
Барлық түсімдер	624 037,44	1 259 825,7	-10 519 860,3	0,00	0,00	0,00
Барлық түсімдер	166 586 661,5	218 572 243,7	305 138 392,2	100,0	100,0	100

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, облыстық бюджет түсімдерінің жалпы көлемінде меншікті кірістер үлесінің 2018 жылғы 26,6% -дан, 2019 жылғы 21,3% -дан 2020 жылы 14,4% -ға дейін төмендегені байқалады.

2.2. Жергілікті бюджет кірістерінің атқарылуын бағалау

2.2.1. Салық түсімдерін талдау

Меншікті кірістер бөлінісінде 2020 жылы салық түсімдерінің 1 093 747,8 мың теңгеге немесе 2019 жылмен салыстырғанда 2,7% - ға (40 247 395,2 мың теңге), салықтық емес түсімдердің 1 563 008,0 мың теңгеге немесе 26,2% - ға (5 972 790,3 мың теңге) және негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдердің 42 634,5 мың теңгеге немесе 13,5% - ға (314 796,5 мың теңге).

Ақтөбе облысының облыстық бюджетін нақтылау кезінде оның кірістері өзгерістерге ұшырады, олар 2020 жылдың басындағы бос қалдықтарды ескере отырып, 12 968 956,7 мың теңгеге немесе 5,8% - ға және шығындар 17 024 349,1 мың теңгеге немесе 7,5% - ға ұлғайды.

2020 жылы облыс бойынша шығыстар бөлігінде 64 778,2 мың теңгеге жоспарлы тағайындаулар игерілмеген.

2020 жылғы жергілікті бюджеттің негізгі параметрлерінің орындалуы

млн. теңге

№	Көрсеткіштердің атауы	Бекітілген бюджет	Нақтыланған бюджет	Түзетілген бюджет	Атқарылуы	Бекітілген бюджетке түзетілген бюджеттің ауытқуы	Түзетілген бюджетке атқарылуы %
1	Кірістер	222 355,4	223 878,3	235 324,3	247 733,5	12 409,2	105,3
2	Шығындар	226 855,4	232 433,7	243 879,7	243 815,0	-64 779,6	100,0
3	Бюджеттік кредиттер	5 820,9	40 751,0	40 751,0	40 751,0	0,0	100,0
4	Бюджеттік кредиттерді өтеу	10 113,0	11 308,0	11 308,0	11 367,3	59 299,8	100,5
5	Қаржылық активтерді сатып алу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6	Мемлекеттің қарж. активтерін сатудан түскен түсімдер	0	0	0	0,1	0,0	0,0
7	Бюджеттің тапшылығы (профициті)	-207,9	-37 998,3	-37 998,3	-25 465,0	12 533,3	67,0
8	Қарыздардың түсімі	5 820,9	46 034,9	46 034,9	46 038,0	2,7	100,0
9	Қарыздарды өтеу	5 613,0	10 052,7	10 052,7	10 052,7	0,00	100,0
10	Есепті кезең соңындағы бюджет қаражаттарының қалдығы				12 540,4		0,0

2021 жылдың 1 қаңтардағы жағдайы бойынша бюджет қаражаттарының қалдығы 12 540 372,9 мың теңгені құрап, 2020 жылдың басымен салыстырғанда 10 519 860,3 мың теңгеге өсті.

Бюджеттің кірістері мен шығыстарының орындалуын талдаудың қорытындысы бойынша, кірістер 105,3%-ға және шығыстар 100,0%-ға орындалған. Кірістер бойынша жоспарды асыра орындау салықтық (140,4%), салықтық емес түсімдер (1,5 есе) және негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер (1,7 есе) есебінен қамтамасыз етілді.

Бюджеттің кіріс бөлімінің құрылымы

(млн.тенге)

Атауы	2020 ж. бекітілген бюджет	2020ж. нақтыланған бюджет	2020 ж. түзетілген бюджет	01.01.2021ж бюджет түсімінің атқарылуы
Салық түсімдер	41 051,0	27 877,3	27 877,3	39 153,6
Салықтан тыс түсімдер	3 092,1	2 893,6	2 893,6	4 409,8
Негізгі капиталды сатудан түскен түсімдер	0	155,5	155,5	272,1
Барлық түсімдер	44 143,1	30 926,5	30 926,5	45 398,4
Трансферттердің түсімдері	178 212,3	192 951,9	204 397,9	203 898,0
Жалпы кірістер	222 355,4	223 878,4	235 324,4	247 733,5

Кірістердің жалпы сомасында салықтық түсімдер 2020 жылғы табыстардың жалпы көлемінің 15,8% – ын құрады немесе 2019 жылға қарағанда төмен (20,5%), салықтық емес түсімдер – 1,7% (3,0%), негізгі капиталды сатудан түскен кірістер-өткен жылғы деңгейде 0,1% және трансферттер түсімі 82,3% - ға (76,2%) дейін ұлғайды.

2019 жылмен салыстырғанда салық түсімдерінің жалпы көлеміндегі ішкі салықтардың үлесі 24,3% - дан 21,3% - ға дейін, әлеуметтік салықтың үлесі 36,9% - дан 36,5% - ға дейін азайды, табыс салығының үлесі 38,9% - дан 42,1% - ға дейін аздап ұлғайды.

Салық түсімдерінің оң серпінімен қатар 2020 жылы 6 547 519 мың теңге сомасында **бересі бар**, ол 2019 жылмен салыстырғанда 4 961 919 мың теңгеге өсті немесе 4,1 есе өсті.

Жергілікті бюджет берешегінің жалпы сомасындағы ең үлкен үлес салмақ ірі кәсіпкерлік субъектілерінен және мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, заңды тұлғалардан алынатын корпоративтік табыс салығына – 4 890 893 мың теңге (74,6%), жеке тұлғалардан көлік құралдарына салынатын салыққа – 277 485 мың теңге (4,2%), ЖТС – 243 993 мың теңге (3,7%), әлеуметтік салыққа – 238 485,0 мың теңге (3,6 %), заңды тұлғалар мен жеке кәсіпкерлердің мүлкіне салынатын салыққа – 174 483 (2,7%), мүлік салығы – 52 016 мың теңге. теңге (0,8%), жер салығы – 102 904,0 мың теңге (6,6%) және т. б.

Ақтөбе облысы бойынша мемлекеттік кірістер Департаментімен ұсынылған мәліметтер бойынша Ақтөбе облысы бойынша жергілікті бюджетке түсетін салықтық төлемдер бойынша 2020 жылдың 1 қаңтарына 16 378 075,7 мың теңгеге артық төленген төлемдер түскен, 2021 жылдың басына артық төлем 19 636 405,8 мың теңгені құраған, өткен жылмен салыстырғанда 3 258 330,1 мың теңгеге өскені немесе 19,9% - ды құрады.

Артық төлемдер төмендегі кодтар бойынша:

<i>p/c</i>	<i>Код №</i>	<i>Код атауы</i>	<i>Артық төленген төлем (млн.теңге)</i>
1	101111	Корпоративный подоходный налог с юридических лиц, за исключением поступлений от субъектов крупного предпринимательства и организаций нефтяного сектора	2 097,7
2	101201	Индивидуальный подоходный налог с доходов, облагаемых у источника выплаты	8 006, 5
3	101202	Индивидуальный подоходный налог с доходов, не облагаемых у источника выплаты	452,4
4	101205	Индивидуальный подоходный налог с доходов иностранных граждан, не облагаемых у источника выплаты	4, 9
5	103101	Социальный налог	5 803,7
6	104101	Налог на имущество юридических лиц и индивидуальных предпринимателей	618,1
7	104102	Налог на имущество физических лиц	71,2
8	104302	Земельный налог с физических лиц на земли населенных пунктов	107,3
9	104309	Земельный налог, за исключением земельного налога с физических лиц на земли населенных пунктов	
10	104401	Налог на транспортные средства с юридических лиц	79,6
11	104402	Налог на транспортные средства с физических лиц	1 335,6
12	104501	Единый земельный налог	16,1
13	105274	Все виды спирта и (или) внооматериала, алкогольной продукции, произведенных на территории Республики Казахстан	620,2
14	105284	Бензин (за исключением авиационного) и дизельное топливо, произведенных на территории Республики Казахстан	8,6
15	105303	Плата за пользование водными ресурсами поверхностных источников	2,5
16	105315	Плата за пользование земельными участками	80,1
17	105316	Плата за эмиссии в окружающую среду	310,5
18	105425	Плата за размещение наружной (визуальной) рекламы на открытом пространстве за пределами помещений в городе областного значения и на транспортных средствах, зарегистрированных в городе областного значения, за исключением платы за размещение наружной (визуальной) рекламы на объектах стационарного размещения рекламы в полосе отвода автомобильных дорог общего пользования районного значения, на открытом пространстве за пределами помещений в городе районного значения, селе, поселке и на транспортных средствах, зарегистрированных в районе	21,3
19	105502	Фиксированный налог	0,2
Барлығы			19 636,4

Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда салық міндеттемелері бойынша артық төлемнің болуы ұлғаю үрдісі бар.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, салықтық түсімдер бойынша төмендетілген болжамды деректерді бекіту тәжірибесі қалады, оны нақты түсімдер бойынша одан әрі түзетеді.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, тұтастай алғанда, салықтық түсімдер бойынша сандық көрсеткіштер орындалды, сонымен қатар түсімдер көлемін ұлғайту үшін белгілі бір резервтер бар.

2.2.2. Салықтық емес түсімдерді талдау

Салықтық емес түсімдер 2020 жылы бастапқыда 3 092 139,0 мың теңге сомасында бекітілді, олар нақтылау кезінде 2 893 562,0 мың теңгеге дейін азайтылды. Жыл қорытындысы бойынша нақты бюджетке 4 409 782,3 мың теңге түсті немесе өткен жылмен салыстырғанда орындалуы 1 563 008,0 мың теңгеге төмен, орындау пайызы – 152,4%.

Талдау көрсеткендей, облыстық бюджетті атқару барысында мемлекеттік меншіктен түсетін кірістер бойынша бекітілген 59 449,0 мың теңге болжам 1,7 есе өсу жағына нақтыланды, нәтижесінде өткен кезең қорытындысы бойынша болжамдық деректер 2,7% - ға немесе 108 356,5 мың теңгеге артық орындалды. Сонымен қатар, 2019 жылмен салыстырғанда мемлекеттік меншіктен түсетін кірістер 8,9% - ға төмендеді.

Басқа да салықтық емес түсімдер бойынша бекітілген болжам 3 032 690 мың теңге 1 763 890 мың теңгеге дейін орындалу процесінде төмендеген, жыл қорытындысы бойынша орындалуы 3 074 418,2 мың теңгені (2019ж. - 4 902 171,0 мың теңге) құрады.

Салықтық емес түсімдер құрылымында олардың негізгі бөлігі айыппұлдармен және басқа да түсімдермен қамтамасыз етілген.

Мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар бойынша болжамдық көрсеткіштер 1 024 133 мың теңге бекітілді, жыл қорытындысы бойынша орындалуы 119,8% немесе 1 226 513,9 мың теңгені құрады. 2019 жылға қарай 20,8% - ға немесе 254 590,3 мың теңгеге төмендеді.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша атқарудың барлық кезеңдерінде бюджетке түсетін түсімдерді объективті болжау бойынша кемшіліктер бюджет қаражатын басқарудың нәтижелілігіне теріс әсер етеді, олар түпкі нәтижесінде бюджеттің кіріс бөлігінің орындалмауына алып келеді және бюджеттік бағдарламаларды қаржыландырумен қамтамасыз етуді тұрақсыздандырады.

2.2.3. Негізгі капиталды сатудан түскен түсімдерді талдау

Бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органның есебіне сәйкес негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдердің жоспарлы көрсеткіштері бастапқыда бюджетте бекітілмеген. Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітілген мемлекеттік мүлікті сатудан түскен нақты түсімдер 272 161,9 мың теңгені құрады.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша бұл жағдай бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган тарапынан коммуналдық меншіктегі мемлекеттік мүлік пен активтердің жай-күйіне тиісті басқару жұмысының жоқтығы туралы куәландырады.

2.2.4. Трансферттер түсімдерін талдау

Өткен кезеңде трансферттер 203 897 954,2 мың теңге көлемінде түсті, оның ішінде төмен тұрған бюджеттерден - 4 662 332,3 мың теңге. Төмен тұрған бюджеттерден трансферттер түсімдері 2019 жылмен салыстырғанда 2 065 372,8 мың теңгеге төмендеумен сипатталады.

Нысаналы пайдаланылмаған (толық пайдаланылмаған) трансферттерді қайтару - 772 945,4 мың теңге (2019 жылы – 5 111,2 мың теңге).

Өткен жылмен салыстырғанда аудандық (қалалық) бюджеттерден облыстық бюджеттің шығындарын өтеуге арналған трансферттер 25,5% - ға немесе 780 297,4 мың теңгеге төмендеді және 2 279 739,6 мың теңгені құрады.

Бұдан басқа, бюджеттік қажеттілік деңгейін теңестіру, сондай - ақ мемлекет кепілдік берген қызметтерді ұсыну және инвестициялық жобаларды іске асыру үшін тең фискалдық мүмкіндіктерді қамтамасыз ету үшін облыс өткен жылы республикалық бюджеттен 199 235 621,9 мың теңге алды, бұл 2019 жылға қарағанда 1,4 есе көп.

Соңғы үш жылдағы ағымдағы нысаналы трансферттер мен даму трансферттерінің арақатынасы:

		мың теңге		
Атауы		2018 жыл	2019 жыл	2020 жыл
Ағымдағы трансферттер	нысаналы	12 706 500,0	52 033 289,0	63 092 324,9
Нысаналы трансферттері	даму	30 975 006,0	35 002 811,0	27 666 195,0

Соңғы үш жылда бюджеттік алулардың құрылымдық құрамы төмендеу жағына қарай өзгерді, осылайша олар 2018 жылы тиісінше 5 983 000,0 мың теңгені, 2019 жылы 3 655 000,0 мың теңгені, 2020 жылы 947 000,0 мың теңгені құрады.

Республикалық бюджеттен бөлінген трансферттердің нақтыланған көлемін облыс толық көлемде алды.

2020 жылы субвенциялар өткен жылмен салыстырғанда 108 477 102,0 мың теңгені құрады, 1,9 есе өсуі байқалды.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша өткен жылдардың оң серпініне қарамастан, меншікті кірістердің көлемі 2019 жылғы 46 534 982,0 мың теңгеден 2020 жылы 43 835 590,6 мың теңгеге дейін төмендеді.

2.3. Жергілікті бюджеттің шығыстарының атқарылуын бағалау

2.3.1. Жергілікті бюджет шығындарының атқарылуын талдау

Облыстық бюджеттің шығыс бөлігі өткен жылы жүргізілген нақтылаулар мен түзетулерді ескере отырып 294 619 531,9 мың теңгені құрады, өсім 2019 жылға қарағанда 17%.

Нақты шығыстар 294 619 531,9 мың теңгені құрады немесе түзетілген жоспарға 100%, 2019 жылмен салыстырғанда 50 227 484,5 мың теңгеге өсті.

2020 жыл	Шығыстар 294 619,5 млн.теңге (100%)
	Шығындар 243 816,0 млн.теңге (100%)
	Бюджеттік кредиттер 40 750,8 млн.теңге (100,0%)
	Қаржы активтерін сатып алу- 0,0
	Қарыздарды өтеу 10 052,7 млн.теңге (100%)

Бюджеттік бағдарламаларды іске асыруға түзетілген бюджеттің 100% жұмсалды. 2020 жылдың қорытындысы бойынша облыстық бюджеттің шығындары игеруге көзделген 243 814 955,5 мың теңгенің 243 879 735,1 мың теңгесін құрады немесе 100,0% жұмсалды. 2019 жылмен салыстырғанда олар 17% – ға, 2018 жылмен – 1,4 есе өсті.

2020 жылға функционалдық топтар бойынша шығындардың атқарылу динамикасы
(млн.теңге)

Функционалдық топтар атауы	2020 жылға бекітілген бюджет	2020 жылға нақтыланған бюджет	2020 жылға түзетілген бюджет	Түзетілген бюджеттің бекітілген бюджеттен ауытқуы		Атқарылуы	%
				сомасы	%		
Шығындар, барлығы:	226 855,4	232 433,7	243 879,7	17 024,3	107,5	243 814,9	100
Жалпы сипаттағы мемлекеттік қызметтер	2057,1	2099,9	2099,9	42,8	102,1	2 089,8	99,5
Қорғаныс	912,5	872,9	872,9	-39,6	95,6	872,5	100
Қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік, құқықтық, сот, қылмыстық-атқару қызметі	7 578,9	7 824,1	7 802,1	223,2	103,0	7 802,1	100
Білім беру	58 741,5	54 292,9	61 545,3	2 803,8	104,8	61 544,7	100,0
Денсаулық сақтау	10 085,3	11 563,1	16 907,1	5 344,0	1,4 есе	16 865,6	99,8

Әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру	9 660,1	9 633,4	9 428,9	-231,2	97,6	9 425,6	100
Тұрғын үй – коммуналдық шаруашылық	13 481,9	10 771,2	11 131,4	- 2350,5	82,6	11 131,4	100
Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік	12 487,3	10 255,0	11 474,3	- 1013	91,9	11 471,6	100
Отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану	1 748,9	2 472,5	2 472,5	723,6	1,4 есе	2 471,7	100
Ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары	16 786,5	22 944,	22 146,3	5 359,8	132,0	22 142,6	100
Өнеркәсіп, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі	20 839,0	15 111,5	15 271,2	- 5567,8	73,3	15 271,2	100
Көлік және коммуникация	25 290,7	19 216,4	18 554,5	- 6 736,2	73,4	18 554,5	100
Басқалар	7 850,2	8 922,1	7 718,6	-131,6	98,3	7 717,0	100,0
Борышқа қызмет көрсету	31,4	103,3	103,3	71,9	3,4 есе	103,3	100
Трансферттер	39 304,0	56 351,1	56 351,1	17 047,1	1,4 есе	56 351,1	100

2020 жылы қаражаттардың басым бөлігі білім (25,2%), ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары салаларына (9,1%), көлік және коммуникация (7,6%), тұрғын үй–коммуналдық шаруашылығы (7,5%), мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік (4,6%), денсаулық сақтау (3,9%), басқалар (3,2%) мен трансферттерге (23,1%) жұмсалды.

Есепті кезең ішінде бюджеттік қаржыландырудың елеулі кемшілігі бюджеттік бағдарламалардың жекелеген әкімшілерінің бюджет қаражатын біркелкі игермеуі болды, бұл қаржы жылының қорытындысы бойынша бюджет қаражатының қалдықтарының пайда болуына әкелді.

Ақтөбе облысы бойынша 2020 жылға бюджет қаражатының игерілмеу себептері					
№ п/п	Атауы	Жылдық жоспар	Орындау 2020 ж.	Игерілмеу сомасы	мың теңге орындалу %
1	БАРЛЫҒЫ облыс бойынша:	355 361 131,5	354 996 104,2	-365 027,3	99,9
	РБ қаражаты есебінен	96 444 850,8	96 260 733,8	-184 117,0	99,8
	ЖБ қаражаты есебінен	258 916 280,7	258 735 370,4	-180 910,3	99,9
2	ББӨ бойынша жиыны	134 911 874,9	134 847 093,9	-64 781,0	100,0
	Денсаулық сақтау басқармасы	11 790 041,4	11 748 544,6	-41 496,8	99,6
3	ББӨ бойынша қалдықтар	123 121 833,5	123 098 549,3	-23 284,2	100,0

Есепті кезеңде 64 781,0 мың теңге игерілмей қалды.

Негізгі үлес денсаулық сақтау басқармасына 64,1% немесе 41 496,8 мың теңге (40 956,0 мың теңге) тиесілі (ҚР Үкіметінің резерві) - өнім берушінің шарттық міндеттемелерді орындалмауына байланысты, шарт 26.11.2020 ж. күшіне енген мамандандырылған ауданаралық экономикалық соттың 26.12.2020 ж. шешімі бойынша бұзылды).

Бюджет қаражатының орындалмауының негізгі себебі бюджет қаражатын үнемдеу, орындалған жұмыстар актілерінің болмауы, тауарды уақтылы жеткізбеу, қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға жабдықтар сатып алу және т. б. болды.

2020 жылдың қорытындысы бойынша облыс бюджетінің тапшылығы 25 465 012,4 мың теңге мөлшерінде қалыптасты, бұл оның түзетілген мәнінен 12 533 281,5 мың теңгеге жоғары.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, өткен жылдағыдай, 2020 жылғы облыстық бюджеттің атқарылуы ретінде бюджеттік бағдарламалардың тікелей және түпкілікті нәтижелеріне қол жеткізбеуге әкеп соққан бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің жекелеген кемшіліктері әсер етті.

2.3.2. Бюджеттік кредиттердің пайдаланылуын талдау

2020 жылы облыстық бюджетті нақтылау кезінде бюджеттік кредиттеу көлемі бекітілгеннен 34 929 973,7 мың теңгеге ұлғайтылып 40 750 870,7 мың теңгені құрады (2019 жылы – 12 801 654,0, 2018 жылы - 10 640 817,0 мың теңге мың теңге).

Бюджеттік кредиттер жергілікті атқарушы органның есебіне сәйкес толық көлемде игерілді. Нәтижесінде кредиттік ресурстар ауылдық жерлердегі мамандарды әлеуметтік қолдау шараларын іске асыруға, нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамыту Бағдарламасы шеңберінде кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесуге, ауылда және моноқалаларда

кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесуге, жылу, сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін қайта жаңартуға және салуға бағытталған.

2020 жылға бюджеттік кредиттер қаражатының пайдаланылуы және оларды өтеу туралы мәлімет						
№	Атауы	Бюджеттік кредиттің сомасы	Есептік мерзімнің басына ең басты міндет бойынша қарыз қалдығы	Бюджеттік кредиттің есептік мерзімге игерілуі	Бюджеттік кредиттердің есептік мерзімге өтелуі	мың теңге Есептік мерзімнің соңына ең басты міндет бойынша қарыз қалдығы
1	2	3	4	5	6	7
	Барлығы	53 447 449,0	7 412 556,0	53 447 449,0	3 480 717,1	49 966 731,9
	<i>оның ішінде:</i>					
Мамандарды әлеуметтік қолдау шараларын іске асыру үшін жергілікті актарушы органдарға берілген бюджеттік кредиттер						
1.	2019 жыл	988 537,0	988 537,0	988 537,0	66 002,1	922 534,9
2.	2020 жыл	953 195,0		953 195,0	0,0	953 195,0
Облыстық бюджеттерге маңоқалларда кәсіпкерліктің дамуына жәрдемдесуге кредит беру						
1.	2020 жыл	916 112,0	0,0	916 112,0	0,0	916 112,0
Облыстық бюджеттерге, Астана және Алматы қалаларының бюджеттеріне кондоминиум объектілерінің ортақ мүлкіне жөндеу жүргізуге кредит беру						
1.	2020 жыл	95 795,0	0,0	95 795,0	0,0	95 795,0
Облыстық бюджеттерге нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытуға кредит беру						
1.	2019 жыл	824 019,0	824 019,0	824 019,0	0,0	824 019,0
2.	2020 жыл	3 721 229,0	0,0	3 721 229,0	0,0	3 721 229,0
Кредиттік тұрғын үй құрылысына нұрлы жер бағдарламасы бойынша мемлекеттік бағалы қағаздарды шығару						
1.	2019 жыл	5 600 000,0	5 600 000,0	5 600 000,0	0,0	5 600 000,0
2.	2020 жыл	8 732 126,0	0,0	8 732 126,0	1 732 126,0	7 000 000,0
"Жұмыспен қамту 2020-2021 жж жол картасы" бағдарламасы бойынша мемлекеттік бағалы қағаздарды шығару						
1.	2020 жыл	31 616 436,0	0,0	31 616 436,0	1 682 589,0	29 933 847,0

Тұтастай алғанда, бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыруға және облыста әлеуметтік саясат міндеттерін шешуге бюджеттік кредиттер беру 2020 жылдың қорытындысы бойынша белгілі бір оң нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік берді: елді мекендердің инфрақұрылымы жақсаруда, шағын және орта бизнесті мемлекеттік қолдау шаралары ұлғайтылды.

2.3.3. Қаржы активтерін сатып алуға жұмсалған шығындарды талдау

2020 жылы облыстық бюджеттен қаржы активтерін сатып алуға 11 283 830,3 мың теңге бөлінді.

2.3.4. Дебиторлық және кредиторлық берешектерді талдау

Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерімен бюджет қаражаттарын тиімді басқаруын анықтайтын негізгі параметрлері, бухгалтерлік және бюджеттік тәртіптің орындалуы болып табылады.

2021 жылдың 1 қаңтарына Ақтөбе облысы бойынша кредиторлық берешек 362 086,4 тыс. теңге (2019 ж. -1 424 188,0 мың теңге) құрады. Өткен

жылмен салыстырғанда кредиторлық берешектің 1 062 101,6 мың теңгеге төмендеуі байқалады. Бюджеттік бағдарламалары әкімшілері бойынша кредиторлық берешектің негізгі үлесі келесі әкімшілерге келеді:

- мемлекеттік сатып алу басқармасы - 7 556,9 мың теңге;
- полиция департаменті - 4 607,2 мың теңге;
- облыс әкімінің аппараты - 2 412,4 мың теңге;
- облыстың ветеринария басқармасы - 1258,8 мың теңге;;
- білім басқармасы - 937,8 мың теңге;
- ішкі саясат басқармасы-171,9 мың теңге;
- жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы – 103,0 мың теңге, 345 038,4 мың теңге Ақтөбе қаласы мен аудандары бойынша кредиторлық берешекті құрайды.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, салыстырып тексеруді уақытында өткізбеу, мердігерлермен өзара есеп айырысу, сондай-ақ шығындардың дұрыс басқарылмауы және алдын алу жөніндегі жұмыстың жоқтығы салдарынан кредиторлық берешектің өсуіне ықпал етіп отыр.

2021 жылдың 1 қаңтарына Ақтөбе облысы бойынша (облыстық қаржы басқармасының есебі бойынша) 637 442,0 мың теңге **дебиторлық берешек** қалыптасқан (2019 жылы – 1 306 067,9 мың теңге), өткен жылмен салыстырғанда бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің берешектері 668 625,9 мың теңгеге артты. Дебиторлық берешек келесі бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінде қалыптасқан:

- кәсіпкерлік басқармасы - 52 163,7 мың теңге;
- облыстық дене шынықтыру және спорт басқармасы – 33 109,3 мың теңге;
- құрылыс, сәулет және қала құрылысы басқармасы - 3 227,0 мың теңге;
- облыстың жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы - 1 279,7 мың теңге;
- полиция департаменті - 4 524,6 мың теңге;
- облыстың денсаулық сақтау басқармасы - 22 356,5 мың теңге;
- облыстың білім басқармасы - 6 374,7 мың теңге, 514 406,5 мың теңге Ақтөбе қаласы және аудандар бойынша дебиторлық берешекті құрайды.

Дебиторлық берешекті қалыптасуының негізгі себептері - есеп беруге берілген сомаларға (іссапарлар, ағымдағы шығындар), борыштық өтеу бойынша сот шешімдерінің орындалмауына байланысты, өнім берушілердің келісімшарттық міндеттемелерін орындамауына байланысты, салыстырып тексеру актісіне сәйкес артық төлемдер болып табылады.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша есепті жылдағы шығыстар бойынша бюджеттің атқарылуы дебиторлық берешек көлемінің ұлғаюымен және кредиторлық берешектің төмендеуімен сүйемелденді. Дебиторлық және кредиторлық берешектің едәуір көлемінің болуына алынған тауарлар мен қызметтер үшін алдын ала төлем, тәуекелдерді талдаудың болмауы, шешілмеген мерзімі өткен берешек, қазынашылық органдарында

міндеттемелерді уақтылы тіркемеу, сондай-ақ 2020 жылға арналған облыстық бюджеттің орындалу сапасына әсер еткен тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізушілердің шарттық міндеттемелерін орындамауы себеп болды.

Жоғарыда айтылған фактілер бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің облыс бюджетін қалыптастыру кезінде де, атқару процесінде де бюджет қаражатын басқару сапасының төмендігін куәландырады.

III БӨЛІМ. БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ІСКЕ АСЫРЫЛУЫН БАҒАЛАУ

3.1. Ақтөбе облысының 2016-2020 жылдарға арналған аумақты дамыту бағдарламасының іске асырылуын бағалау

2020 жылы Ақтөбе облысының 2016-2020 жылдарға арналған аумағын дамыту бағдарламасын (бұдан әрі – АДБ) іске асыру облыстың әлеуметтік-экономикалық және инфрақұрылымдық дамуы арқылы халықтың өмір сүру деңгейі мен сапасын арттыруды қамтамасыз етуге ықпал етті.

АДБ 5 бағытты, 17 мақсаттан тұрады, оларға қол жеткізу үшін 45 мақсатты индикатор көзделген. Оның ішінде 2020 жылдың қорытындысы бойынша 28 индикатордың жоспарлы мәндеріне толық қол жеткізілді (62,2%). 3 нысаналы индикаторға қол жеткізілген жоқ. Қалған индикаторлар бойынша деректер кейінірек қалыптастырылады.

2020 жылдың қорытындылары бойынша қойылған мақсаттарға қол жеткізу мынадай деректермен сипатталады:

«Әлеуметтік-экономикалық әлеуетті тиімді пайдалану негізінде өнімнің тұрақты дамуы» мақсатын іске асыру үшін 4 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылдың 9 айында облыстың жалпы өңірлік өнімі 2,1 трлн. теңге, бұл республикалық көлемнің 4,6% - ын құрайды. ЖӨӨ нақты көлем индексі 98,2% (2019 жылдың 9 айында – 104,7%) құрады.

Сонымен қатар, жан басына шаққандағы ЖӨӨ 2,4 млн.теңгені құрады.

Бұл ретте, жыл қорытындысы бойынша ресми статистикалық деректер 2021 жылғы сәуір-мамыр айларында жарияланады.

Әкімдік ай сайын облыстың әлеуметтік-экономикалық дамуына талдау жүргізді, оның қорытындысы бойынша жағымсыз үрдістер анықталды, оларды жою бойынша қажетті шаралар уақтылы қабылданды.

2020 жылғы 9 айдың қорытындысы бойынша еңбек өнімділігі бір жұмыспен қамтылған адамға 4,4 млн.теңгені немесе 97% - ды құрады.

Оның ішінде өңдеу өнеркәсібінде еңбек өнімділігінің 8,8 млн.теңгеден (2019 жылғы 9 ай) 9,7 млн. теңгеге (2020 жылғы 9 ай) дейін ұлғаюы байқалады. Бұл ретте, еңбек өнімділігінің индексі 101,7% - ды құрады.

Ауыл шаруашылығында еңбек өнімділігі бір жұмыспен қамтылғанға 3,2 млн. теңгені құрады, еңбек өнімділігінің индексі өткен жылдың ұқсас кезеңінен 83,3% - ды құрады.

Жергілікті бюджетке *салықтық және салықтық емес түсімдердің өсу қарқыны* 108,7% - ды құрады.

«Қадағаланбайтын (көлеңкелі) экономиканың үлесі» нысаналы индикаторы бойынша ресми статистикалық ақпарат жылына бір рет тамыз айында жарияланады.

«Облыс халқының өмір сүру деңгейін және әл-ауқатын арттыру» мақсатты іске асыру үшін 2 мақсатты индикатор қарастырылған.

2020 жылғы 3-тоқсанда *нақты ақшалай табыс индексі* 96,7% - ды құрады, ал ел бойынша орташа есеппен 99,8% - ды құрады.

Халықтың орта есеппен жан басына шаққандағы атаулы ақшалай табыстары 97 096 теңгені (2020 жылдың 3 тоқсаны) құрады, бұл 2019 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 3,3% - ға жоғары.

Сонымен қатар, 2020 жылдың 9 айының қорытындысы бойынша үй шаруашылықтары шығыстарының 56% – ы азық-түлік тауарларына жұмсалады (ҚР бойынша-54,3%).

«Экспорт және өңдеу өнеркәсібі өнімдерін шығару көлемін ұлғайту» мақсатты іске асыру үшін 2 мақсатты индикатор қарастырылған.

2020 жылдың 12 айының қорытындысы бойынша облыстың *өнеркәсіп өнімінің көлемі* 1,75 трлн. теңге (ҚР үлесі – 6,6%), *өнеркәсіптік өндіріс индексі* – 103%.

Оның ішінде *өңдеу өнеркәсібінің көлемі* 603,6 млн.теңге деңгейінде (ҚР үлесі – 4,6%), *өңдеу өнеркәсібінің өнеркәсіптік өндірісінің индексі* – 103,9%.

Сонымен қатар, 2020 жылдың 11 айында тауарлардың *шнкізаттық емес экспортының көлемі* 718,5 млн.долларды құрады.

«Өңірдегі инвестициялық ахуалды жақсарту, капитал салу және инновацияларды дамыту үшін жағдай жасау» мақсатты іске асыру үшін 2 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылы облыс экономикасына 646,8 млрд.теңге инвестицияланды, бұл 2019 жылғы көлемнен 48,5 млрд. теңгеге артық. *Негізгі капиталға салынған инвестициялардың нақты көлем индексі* 106,6% – ды құрады (2019 жылы-107,5%).

Оның ішінде *өңдеу өнеркәсібіне* 48,7 млрд.теңге инвестицияланды.

Сондай-ақ *сыртқы инвестициялар* 146,6 млрд.теңгені немесе инвестициялардың жалпы көлемінің 22,7% - ын құрады.

Өсім 138,3 млрд.теңге сомасына 1 200-деи астам жұмыс орнын құрумен 23 ірі иивестициялық жобаны іске асыру есебінен қамтамасыз етілді. Олар: «Arm Wind» ЖШС жел электр станциясы құрылысының бірінші кезеңі, «Green Capital Kazakhstan» ЖШС бесінші буынды жылыжайының екінші кезеңі, «Ақтөбе Мыс компаниясы» ЖШС мыс-мырыш кенін өңдеу үшін байыту фабрикасын жаңғырту, «Aktobe Smart Tech» ЖШС деректерді өңдеу орталығы.

2020 жылы облыста жалпы шарттық сомасы 24,8 млрд.теңгеге мемлекеттік-жекешелік әріптестіктің (МЖӘ) 19 шарты жұмыс істеді, оның ішінде 17 жоба бойынша мемлекеттік міндеттемелер 23,4 млрд. теңгені құрайды, ал 2 жоба бойынша мемлекеттік міндеттемелер жоқ.

Осылайша, іске асырылып жатқан жобалардың жалпы санынан МЖӘ жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелерді талап етпейтін жобалардың үлесі 10,53% - ды құрайды.

«Агроөнеркәсіптік кешеннің бәсекеге қабілеттілігін арттыру және дамыту» мақсатын іске асыру үшін 3 нысаналы индикатор көзделген.

Жалпы облыс бойынша 2020 жылғы қаңтар-желтоқсанда ауыл шаруашылығы өнімдерінің (қызметтерінің) жалпы шығарылымы 324,7 млрд.теңгені құрады, бұл өткен жылдың тиісті кезеңінің деңгейінен 6,7% - ға жоғары.

2021 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда шаруашылықтардың барлық санаттарында жылқы саны 23,4% – ға артып, 178,1 мың басты, ірі қара мал – тиісінше 7,7% – ға және 531,4 мың басты; шошқа – 5,3% - ға және 61,5 мың басты; қой-2,4% - ға және 1004,9 мың басты; ешкі-1,8% - ға және 148,5 мың басты құрады. Түйе басы 1% – ға азайып, 17,6 мың басты, құс басы 2,9% - ға және 1272,5 мың басты құрады.

2020 жылғы қаңтар-желтоқсанда шаруашылықтарда сою немесе тірі салмақта мал мен құстың барлық түрлерін союға өткізу өткен жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда 4,7% – ға артық және 157,6 мың тоннаны құрады, сиыр сүтін өндіру тиісінше 2,3% - ға және 343,7 мың тоннаны құрады. Тауық жұмыртқасының өндірісі 1,7% - ға азайып, 231,6 млн.дананы құрады.

Жалпы облыс бойынша 2020 жылдың III тоқсанында 756 адам жұмыс істейтін 178 ауыл шаруашылығы кооперативі жұмыс істеді.

2020 жылы ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс алаңы 762,9 мың га құрады, оның ішінде ауыл шаруашылығы кәсіпорындарында 324,6 мың га, жеке кәсіпкерлер мен шаруа немесе фермер қожалықтарында – 429,7 мың га, тұрғындар шаруашылықтарында – 8,6 мың га.

Барлық егіс алқаптарынан дәнді және бұршақты дақылдар – 446,1 мың га немесе 58,5%, Жемшөп дақылдары – 258,9 мың га немесе 33,9%, майлы дақылдар – 45,9 мың га немесе 6%, көкөніс және бақша дақылдары, тамыржемістілер мен түйнек жемістілер-12 мың га немесе 1,6% егілді.

Бұдан басқа, 2020 жылы 214,3 тонна жидек дақылдары жемісі жиналды, бұл 2019 жылғы көлемнен 2% - ға артық.

2020 жылдың 11 айының қорытындысы бойынша қайта өңделген ауыл шаруашылығы өнімі экспортының көлемі 11,9 млн.долларды немесе 46% - ға өсті. Экспорттың артуы бірінші кезекте ІҚМ еті мен ұн экспортының ұлғаюына байланысты.

«Шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту үшін жағдай жасау, жергілікті қамту үлесін ұлғайту» мақсатты іске асыру үшін 4 мақсатты индикатор қарастырылған.

2020 жылдың 9 айында *шағын және орта кәсіпкерлік өнімінің жалпы қосылған құны* 518,8 млрд.теңгені құрады, бұл облыс экономикасының барлық көлемінің 24,4% - ын құрайды.

Сонымен қатар, *орта кәсіпкерліктің жалпы қосылған құны* 99,6 млрд.теңге деңгейінде байқалады, бұл ЖӨӨ үлесінің 4,7% - ын құрайды.

2020 жылғы қаңтар-қыркүйекте 2019 жылғы қаңтар-қыркүйекпен салыстырғанда *өнім шығару* (салыстырмалы бағада) 8,4% - ға, *жұмыспен қамтылғандар саны және жұмыс істеп тұрған субъектілер саны* тиісінше 5,2% - ға және 2,7% - ға ұлғайды.

2020 жылғы қаңтар-қыркүйекте шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің өнім шығаруы 782,5 млрд.теңгені құрады. ШОК субъектілерінің жалпы санында жеке кәсіпкерлердің үлесі 69% – ды, шағын кәсіпкерліктің заңды тұлғаларының – 18,5% – ды, шаруа немесе фермер қожалықтарының-12,3% - ды, орта кәсіпкерліктің заңды тұлғаларының-0,2% - ды құрады.

Жалпы кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау тетіктерінің арқасында нарықты тауарлармен және қызметтермен молықтыруды, жаңа жұмыс орындарын құруды және шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінен салықтардың тұрақты түсуін қамтамасыз ететін шағын және орта бизнесті дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасалды.

2020 жылдың 9 айында *жер қойнауын пайдаланушылардың тауарларын, жұмыстары мен қызметтерін сатып алу* 210 млрд.теңгені құрады, оның ішінде *отандық өндірушілерден* 135,3 млрд. теңге сатып алынды.

2020 жылы мемлекеттік органдар *жеңіл өнеркәсіп тауарларын* 465,4 млн.теңгеге, оның ішінде қазақстандық өндіріс тауарларын 327,7 млн. теңгеге; жиһаз өнеркәсібі тауарларын 215,3 млн. теңгеге, оның ішінде қазақстандық өндіріс тауарларын 149,5 млн. теңгеге; құрылыс материалдарын 87,5 млн. теңгеге, оның ішінде қазақстандық өндіріс материалдарын 62,8 млн. теңгеге сатып алды.

«Білім беру сапасын, қолжетімділігін жақсарту және білім беру жүйесінің тиімділігін арттыру» мақсатын іске асыру үшін 4 нысаналы индикатор көзделген.

PISA-2018 зерттеуіне физика-математика бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің және Ақтөбе облысының 38 білім беру ұйымының (31 жалпы білім беретін мектеп, 7 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымы) оқушылары қатысты. Бұл зерттеуге барлығы облыстың 1206 оқушысы қатысты.

Облыстар бойынша 2015 жылдың көрсеткішімен салыстырғанда барлық үш пән бойынша өсім байқалады: Ақтөбе облысы жаратылыстану бойынша 9 – орын (2015 жылы – 12 – орын), Оқу сауаттылығы бойынша 9-орын (2015 жылы- 13-орын), математикалық сауаттылық бойынша 8-орын (2015 жылы-11-орын).

Сонымен қатар, 29 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында оқу процесі дуальды жүйе бойынша жүргізіледі.

20559 студенттің 11,8% - ы немесе 2440 адам дуалды оқытумен қамтылған.

Үш ауысымды және апатты мектептерді, оқушы орындарының тапшылығын жою мақсатында 5 мектеп пайдалануға берілді, соның нәтижесінде үш ауысымды мектептер саны 2 бірлікке қысқарды.

Сондай-ақ, 2020 жылы 56 білім беру ұйымына жөндеу жұмыстары жүргізілді.

2020 жылы 2484 орындық 26 мектепке дейінгі ұйым ашылды. Нәтижесінде *1 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамту* 86,3% – ды, 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды-100% – ды құрады.

«Денсаулық сақтау жүйесін дамыту және халықтың денсаулығын жақсарту» мақсатын іске асыру үшін 3 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылы облыс бойынша 20651 бала, ал 2019 жылы – 20588 бала тірі туған.

Сонымен қатар, 2020 жылы облыс бойынша 168 сәби өлімі (1 жасқа дейін) тіркелді, бұл 2019 жылмен салыстырғанда 35 жағдайға аз. *Нәрестелер өлім* – жітімінің коэффициенті төмендеп, 8,14 құрады (2019 жылы-9,86). Сондай-ақ, облыстың барлық аудандарында сәби өлімі байқалады.

Бұдан басқа, есепті жылы *ана өлімінің* 15 фактісі тіркелді, көрсеткіш 100 мың тірі туғандарға 70,3 құрады. Өлім себептері бойынша: 9 жағдай ковидті пневмониямен байланысты (60%), 3 жағдайда - экстрагенитальды патология (20%), 3 жағдайда – акушерлік патология (20%).

2020 жылы covid-19 пандемиясымен күреске және тұрақты эпидемиологиялық жағдайды сақтауға шамамен 5 млрд.теңге бөлінді. Оның ішінде, медициналық техниканы сатып алуға 3,4 млрд.теңге, дәрілік заттарды, ЖҚҚ және аппараттарды ӨЖЖ сатып алуға – 1,3 млрд. теңге бағытталды.

«Жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету және азаматтарды әлеуметтік қорғау жүйесін жетілдіру» мақсатын іске асыру үшін 6 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылдың IV тоқсанының қорытындысы бойынша облыс бойынша *жұмыссыздық деңгейі* 4,8% құрады.

2020 жылы 23007 жұмыс орны құрылды. Жұмыспен қамтуға жәрдемдесу шараларымен 54248 адам немесе жоспардан 128,6% қамтылды (жоспар - 42179 адам).

Техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлауға 1085 адам жіберілді (2060,2 млн.теңге игерілді), қысқа мерзімді кәсіптік оқуға 789 адам жіберілді (134,4 млн. теңге игерілді). Оқуды аяқтағандардың 768 адам 760 адам немесе 99% жұмысқа орналастырылды.

«Бастау Бизнес» жобасы аясында 1 404 адам оқуын аяқтап, сертификат алды, оның ішінде 1 006 адам қаржыландырылды (159 адам шағын несие алды, 847 адам грант алды) немесе 71,6%.

Бизнес-идеяларды іске асыруға 200 АЕК-ке дейін (555,6 мың теңгеге дейін) гранттар беруге 745,5 млн.теңге сомасына 1357 грант берілді, оның ішінде республикалық бюджеттен 310,9 млн. теңге сомасына 566 грант берілді.

Сонымен қатар, тұрақты және уақытша орындарға 48340 адам жұмысқа орналастырылды, оның ішінде:

- әлеуметтік жұмыс орындарына 1981 адам жіберілді. 1818 адам аяқтады, оның ішінде 1567 адам тұрақты жұмыс орындарына орналастырылды немесе 86% (293,9 млн. теңге бөлінді);

- жастар практикасына 3274 адам жіберілді. 2196 адам практиканы аяқтады, оның ішінде 1781 адам тұрақты жұмыс орындарына орналастырылды немесе 81% (860,8 млн.теңге бөлінді).

Бұдан басқа, 2020 жылдың 3 тоқсанының қорытындысы бойынша халықтың ең аз қамтамасыз етілген 40% - ы табыстарының үлесі халықтың жалпы табыстарында 23,79% - ды құрады.

Халықтың әлеуметтік осал топтарын қолдау бойынша үлкен жұмыс жүргізілді. 2020 жылы Жұмыспен қамтудың белсенді шараларына атаулы әлеуметтік көмек алушылар қатарынан 933 еңбекке қабілетті азамат тартылды.

Нәтижесінде, мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек алушылар санының 2019 жылғы 19866 отбасынан 2020 жылы 6695 отбасына дейін төмендегені байқалады.

Сондай-ақ, 2020 жылы халықты жұмыспен қамту орталықтарына жұмыспен қамту бойынша 1277 мүгедек өтініш білдірді, жұмыспен қамту шараларымен 1074 мүгедек қамтылды.

2020 жылы мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қолжетімді орта құру шеңберінде әлеуметтік және көлік инфрақұрылымы объектілеріне қол жеткізу үшін 26 объект жоспарланып, бейімделді.

2020 жылы Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың «Еңбек» Мемлекеттік бағдарламасына қатысудың артықшылықтары туралы үздіксіз түсіндіру жұмыстары жүргізілді.

4000-нан астам буклеттер мен парақшалар әзірленіп, халық арасында таратылды. Жыл бойы телеарналарда мемлекеттік және ресми тілдерде апта сайын 3 бейнеролик көрсетілді, көрсетілімдердің жалпы саны 1100 құрады. «Тандем» радиосында Мемлекеттік және ресми аудио-роликтер арқылы 200-ге жуық хабарлама таратылды.

Бұдан басқа, әлеуметтік желілерде мемлекеттік қолдау шараларын алған Бағдарламаға қатысушылардың оң мысалдарын, табысты жобаларын және фотосуреттерін тұрақты орналастыру арқылы үгіт-насихат жұмыстары тұрақты жүргізілді.

«Өңірдің мәдениет саласын танымал ету» мақсатын іске асыру үшін 1 нысаналы индикатор көзделген.

Ақтөбе облысының аумағында 3 кәсіби театр жұмыс істейді, оның ішінде 1 – драмалық, 1 – қуыршақ. Меншік нысандары бойынша театрлар келесідей бөлінді: 2 – мемлекеттік, 1 – жеке.

2020 жылы өңірдегі санитарлық-эпидемиологиялық жағдайға байланысты жоспарланған іс-шаралар онлайн режимде өткізілді. Театрлар 223 спектакль қойды, көрермендер саны 26,4 мың адамды құрады, театр репертуары 7 жаңа қойылыммен толықтырылды. Облыс кітапханалары оқырмандарының саны 205,6 мың адамды құрады, оның ішінде онлайн оқырмандар 100,4 мың адам.

Облыс музейлері 36,2 мың адамға қызмет көрсетті, 3075 экскурсия (оның ішінде 1242 онлайн режимде), 778 дәріс (оның ішінде 568 онлайн режимде) өткізілді, экспонаттар саны 340,0 мың бірлікті құрады. Концерттік ұйым өткізген іс - шараларда көрермендер саны 36,3 мың адамды құрады, концерттер саны-51.

2020 жылы облыстық мемлекеттік мұрағат ғимаратына, облыстық халық шығармашылығы орталығына, 7 ауылдық клубқа күрделі жөндеу жүргізілді, сондай-ақ 2 ауылдық клуб салынды.

«Халықтың дене белсенділігін қалыптастыру және арттыру» мақсатын іске асыру үшін 1 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылы *дене шынықтырумен және спортпен жүйелі түрде айналысатын халықты қамту* 31,8% - дан (2019 жыл) 32,03% - ға дейін ұлғайды, бұл 285 мыңнан астам адам.

2020 жылы облыс аудандарында (Мәртөк, Темір, Байғанин және Хромтау) 4 ДСК құрылысы аяқталды.

Сондай-ақ, «Иппотерапия» әдісімен дене мүмкіндіктері шектеулі балаларды оңалтуға арналған ат қорасы бар жабық манеждің құрылысы аяқталды.

Есепті жылдың қорытындысы бойынша *халықтың спорттық инфрақұрылыммен қамтамасыз етілу деңгейі* 39% - ды құрады.

«Ақтөбе облысының туристік әлеуетін іске асыру» мақсатын іске асыру үшін 1 нысаналы индикатор көзделген.

Covid-19 пандемиясының салдарынан бейрезиденттердің кіруі үшін шекаралардың жабылуына байланысты 2020 жылғы қаңтар-қыркүйекте *облыстың орналастыру орындары* 55605 туристке қызмет көрсетті, бұл 2019 жылғы ұқсас кезеңнің 55%-ын құрайды (2019 жылғы қаңтар – қыркүйек-100 980 мың турист). Оның ішінде 4795 турист шет елдерден, ал 2019 жылдың 9 айында облысқа небәрі 10520 резидент емес келген.

2020 жылы жергілікті туроператорлармен бірлесіп өңірдің туристік бағыттарын өзектендіру бойынша жұмыс жүргізілді және блогерлер, БАҚ және белсенділердің қатысуымен облыстың барлық аудандары бойынша ақпараттық турлар ұйымдастырылды (800 мың адамды аудиториямен 25 блогерді қамту). Турлар эко-, этно-, сауықтыру және өнеркәсіптік туризм элементтерімен ұсынылған.

Облыстың туристік объектілерін цифрландыру мақсатында сайтта одан әрі орналастыру үшін виртуалды турлар құру бойынша жұмыс жүргізілді visitaktobe.kz, Google картографиялық жүйелері және Яндекс карталары. 2020 жылы облыстың табиғи нысандары бойынша 8 виртуалды тур әзірленді.

«Құқықтық тәртіпті және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету» мақсатын іске асыру үшін 3 нысаналы индикатор көзделген.

Ақтөбе облысының аумағында Құқықтық тәртіп пен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында Ішкі істер органдарының қызметін одан әрі жетілдіруге бағытталған бірқатар ұйымдастырушылық–практикалық іс-шаралар жүзеге асырылды.

2020 жылы өңірде қоғамдық тәртіпті және жол қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған 80-нен астам жедел-алдын алу іс-шаралары өткізілді.

2020 жылдың 12 айының қорытындысы бойынша облыс аумағында қылмыстарды жалпы тіркеудің 36,9% - ға (10943-тен 6905-ке дейін) төмендегені байқалады, сондай-ақ қоғамдық орындарда жасалған қылмыстардың 52,7% - ға (4832-ден 2286-ға дейін), көшеде 55,6% - ға (1938-ден 861-ге дейін) төмендегені тіркелген.

Мемлекет басшысының ұсақ құқық бұзушылықтар жасауға «Мүлдем төзбеушілік» таныту туралы тапсырмасын іске асыру аясында 2020 жылы 205124 түрлі әкімшілік құқық бұзушылықтың жолы кесілді, бұл өткен жылдың деңгейінен 1,7% – ға жоғары, оның ішінде қоғамдық қауіпсіздік желісі бойынша 9498, жол қауіпсіздігі бойынша 146055 құқық бұзушылық.

Бұл ретте, облыстағы криминогендік ахуалдың жай-күйіне әсер ететін әкімшілік құқық бұзушылықтардың жолын кесу бойынша көрсеткіштер жақсарды:

- алкоголь өнімдерін тұлғаларға 21 жасқа дейін және түнгі уақытта 18,1% - ға сату%;
- тыныштықты бұзу 50,6%%;
- ішу немесе мас күйінде 24-ке келу%;
- қоғамдық орындарда темекі шегу 52,4%;
- 4397 ұсақ бұзақылық фактісінің жолы кесілді.

Бұдан басқа, жана өрт сөндіру бекеттерін ашу есебінен «Төтенше жағдайларға қарсы іс-қимыл инфрақұрылымының қамтамасыз етілу деңгейі» көрсеткіші 87,25% - ды құрады.

«Құрылыс саласын тиімді дамытуға жәрдемдесу және халықты қолжетімді тұрғын үймен қамтамасыз ету» мақсатын іске асыру үшін 2 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылғы қаңтар-желтоқсанда құрылыс жұмыстарының (қызметтерінің) көлемі 204168,3 млн.теңгені құрады, бұл 2019 жылға қарағанда 5,9% - ға артық.

Облыс бойынша құрылыс жұмыстарының жалпы көлемінің ең үлкен көлемін жеке құрылыс ұйымдары 99%, шетелдік ұйымдар 1% орындады.

Құрылыс жұмыстары көлемінің ұлғаюы облыстың он ауданында және Ақтөбе қаласында байқалады. Бұл ретте көлемнің едәуір өсуі Ойыл (1,5 есе), Әйтеке би (1,7 есе) және Алға (1,6 есе) аудандарында байқалады.

Сондай-ақ, 2020 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында пайдалануға берілген жаңа ғимараттардың жалпы ауданы 1237,8 мың м² құрады.

2020 жылғы қаңтар-желтоқсанда тұрғын үй құрылысына 106929,3 млн. теңге жұмсалды, бұл 2019 жылға қарағанда 11,8% - ға артық.

Пайдалануға берілген тұрғын үйдің жалпы ауданы 2019 жылмен салыстырғанда 1,8% - ға артып, 1040,1 мың м2 құрады.

Тұрғын үйдің басым бөлігі – 938,7 мың м2 немесе 90,3% - ын жеке құрылыс салушылар, оның ішінде 675,7 мың м2 халық пайдалануға берген, бұл жалпы іске қосу көлемінің 65% - ын құрайды.

Тұрғын үйді пайдалануға берудің ұлғаюы облыстың барлық аудандарында және Ақтөбе қаласында байқалды. Байғанин және Темір аудандарында (1,2 есе) айтарлықтай өсім байқалды.

«Өмір сүруді қамтамасыз ететін ннфрақұрылымды дамыту» мақсатын іске асыру үшін 3 нысаналы индикатор көзделген.

2020 жылы *жөндеуді қажет ететін кондоминиум объектілерінің үлесі* 31,1% - ды құрады. Бұл көрсеткішке қол жеткізу бірнеше себептер бойынша мүмкін болды: Мұғалжар ауданы бойынша көп пәтерлі тұрғын үйлердің санына түгендеу жүргізу, соның салдарынан үйлердің нақты саны азайды; Қобда ауданында жаңа көп пәтерлі тұрғын үйлер пайдалануға берілді; Ақтөбе қаласы мен Мұғалжар ауданында үйлерді реконструкциялау және күрделі жөндеу бойынша жұмыстар жүргізілді.

Бұдан басқа, 2020 жылдың қорытындысы бойынша *орталықтандырылған сумен жабдықтауды қамтамасыз ету* бойынша 12 жоба іске асырылды, соның нәтижесінде халықтың қамтамасыз етілуі 95,3% - дан 96,2% - ға дейін ұлғайды.

2021 жылдың 1 қаңтарына *өңірдің газ құбырларының жалпы ұзындығы* 6 720 км құрайды, Облыстың 315 *ауылдық елді мекенінің* 126-сы (39%) газдандырылған, халықты қамту 91,4% - ды құрайды.

2020 жылы жалпы құны 3,4 млрд. теңге болатын газбен жабдықтау жобаларын іске асыру арқылы 13 ауылдың тұрғындары 10 мыңнан астам халқы бар тұрғындар газбен қамтамасыз етуге қол жеткізді.

«Экономкалық кеңістіктің байланыстылығын жақсарту» мақсатын іске асыру үшін 1 нысаналы индикатор көзделген.

2021 жылдың 1 қаңтарына Ақтөбе облысының жалпы пайдаланымдағы автомобиль жолдарының ұзындығы – 6856,6 км құрайды, оның ішінде 1 894 км республикалық, 1262,8 км облыстық және 3699,8 км аудандық маңызы бар Жолдар.

2020 жылы автомобиль жолдарын жөндеу бойынша 33,2 млрд.теңгеге 174 жоба, оның ішінде «Жұмыспен қамту жол картасы – 2020» бағдарламасы бойынша 16,9 млрд. теңге сомасына 126 жоба, «Нұрлы Жол» бағдарламасы бойынша 11,9 млрд. теңге сомасына 26 жоба және «Өңірлерді дамыту» бағдарламасы бойынша 4,4 млрд. теңге сомасына 22 жоба, оның ішінде «Ауыл –ел бесігі» арнайы бағдарламасы бойынша 1,7 млрд. теңге сомасына 15 жоба іске асырылды. теңге.

«Жұмыспен қамтудың жол картасы – 2020» бағдарламасы аясында Ақтөбе қаласының 96 көшесі немесе 147 км автомобиль жолдары жөнделді.

2020 жылдың қорытындысы бойынша 606 км автомобиль жолы жөнделді. Аталған жобаларды іске асыру жақсы және қанағаттанарлық жағдайдағы автожолдардың үлесін 61% - ға дейін арттыруға мүмкіндік берді.

«Экологиялық қауіпсіздікті және қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету» мақсатын іске асыру үшін 3 нысаналы индикатор көзделген.

Ақтөбе облысы үшін қатты тұрмыстық қалдықтардың пайда болу көлемінің өсу проблемасы өзекті.

Қоқысты тұрақты жинау және шығару қалаларда, аудан орталықтарында және ірі елді мекендерде тұратын халықтың 74,5% - ын қамтиды.

2020 жылы облыс орталығында 195 контейнер орнатылды, оның ішінде: шыны және шыны сынықтары үшін – 10 бірлік; пластмасса, пластик және полиэтилен қалдықтары үшін – 160 бірлік; макулатура, картон және қағаз қалдықтары үшін – 25 бірлік.

Бұдан басқа, облыста 12 ҚТҚ полигоны жұмыс істейді, тағы 5 полигонның құрылысына құжаттар дайындалды, оның ішінде 3 полигонның құрылысы басталды: Байғанин ауданының Қарауылкелді, Мәртөк және Қобда аудандарының аттас ауылдарында.

Сондай-ақ Ақтөбе қаласында қоқысты сұрыптау кешені жұмыс істейді.

2020 жылы облыс бойынша 305,7 мың тонна ҚТҚ пайда болды, оның 30,6 мың тоннасы қайта өңделді. Облыс бойынша ҚТҚ кәдеге жарату үлесі 10% - ды құрайды.

Сондай-ақ, облыс орталығында қайталама шикізатты қабылдайтын 5 пункт ашылды, онда шыны сынықтары, картон, алюминий банкалар, макулатура, пластикалық бөтелкелер, полиэтилен қабылданады.

2020 жылы АДБ іске асыру бойынша іс - шаралар жоспарында 403 іс - шара көзделген, оның ішінде «Экономика» бағыты бойынша - 70, «Әлеуметтік сала» бағыты бойынша-161, «Инфрақұрылым» бағыты бойынша-172.

Есепті жылдың қорытындысы бойынша ауыл шаруашылығы саласында **5 іс-шара** (инвестициялық жобалар) орындалмаған, осыған байланысты осы саладағы еңбек өнімділігі төмендеді.

Қойылған мақсаттарға қол жеткізу, жоспарланған іс – шараларды іске асырудың тиімділігін арттыру, нысаналы индикаторларға қол жеткізуге сыртқы факторлардың әсер етуінің теріс салдарын еңсеру үшін орындаушы 15 мемлекеттік органмен бірлесіп жұмыс жүргізілді. Жетекшілік ететін салалардағы проблемалық мәселелер мен теріс үрдістерді анықтау мақсатында апта сайын АДБ көрсеткіштеріне мониторинг жүргізілді.

Сонымен қатар, облыстың салалық мемлекеттік органдарымен бірлесіп, жоспарлы көрсеткіштерге түзетулер енгізілді. Бұл негізінен нарықтық жағдайға айтарлықтай әсер еткен COVID-19 пандемиясымен байланысты. Бұл ретте, кейбір индикаторлар бойынша ресми статистикалық ақпарат кеш қалыптасады.

Бұдан басқа, «Қайта өңделген ауыл шаруашылығы өнімі экспортының көлемі» индикаторы бойынша ҚР АШМ бекіткен есептеу әдістемесі жоқ, оның салдарынан қорытынды көрсеткіштерді қалыптастыру бөлігінде келіспеушіліктер байқалады.

Есепті жылдың соңына қарай уәкілетті орган АДБ-ға және іс-шара жоспарына (облыстық мәслихаттың 15.10.2020 жылғы №563 шешімі) түзету жүргізді.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша, бағдарламаның қол жеткізілген нәтижелерінің экономикалық тиімділігіне, өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына әсер тигізетін қаржыландырылған іс-шаралардың орындалуы бойынша тиісті деңгейде мониторинг өткізілмейді, бұл бағдарламаның іске асырудың сапалы бағалауына мүмкіндік бермейді; АДБ-ның жыл сайынғы нысаналы көрсеткіштерінің, тікелей нәтижелер көрсеткіштерінің, іс-шаралардың өзгертілуі, бағдарламаның параметрлерін нақты орындалуына түзету және де орындалмау себебінен толықтай алып тастау қанағаттанарлықсыз әсерін тигізеді.

АДБ-ның іс-шаралар жоспары барлық деңгейдегі бюджеттерден бөлінген қаражаттар үшін немесе іс-шараларды қосу алып тастау, сондай-ақ қаржыландыру көлемдері мен көздерін өзгерту арқылы ғана реттеледі.

Бағдарламаның орындаушыларымен өзара әрекеттесуі және үйлестіруі төмен деңгейде.

Аумақты дамыту бағдарламасы бюджеттік қаражаттың орындалу деңгейінде бақыланады сондықтан бекітілген көрсеткіштерден алынған экономикалық, әлеуметтік әсерді көрсетпейді, олардың кейбірі жыл сайынғы өзара байланысты мониторингі, орындаушылардың инвестицияға салынған қаражаттың талдауы болмауына байланысты жыл сайынғы орындалмау үрдісі бар.

3.2. Өнірде басқа да бағдарламалық құжаттардың іске асырылуы туралы ақпарат

Облыста өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуын жақсартуға ықпал ететін бірқатар мемлекеттік бағдарламалар мен басқа да бағдарламалық құжаттар табысты іске асырылуда.

Индустриялық-инновациялық дамудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бойынша 3 нысаналы индикатор жоспарланған, оған қол жеткізу 23 жобаны іске асыру есебінен жалпы сомасы 138,2 млрд.теңгеге көзделген. 2020 жылдың қорытындысы бойынша барлық жоспарланған жобалар пайдалануға беріліп, 1156 жұмыс орны ашылды. Олар: «Arm Wind» ЖШС жел электр станциясы құрылысының бірінші кезеңі, «Green Capital Kazakhstan» ЖШС бесінші буынды жылыжайының екінші кезеңі, «Ақтөбе Мыс компаниясы» ЖШС мыс-мырыш кенін өңдеу үшін байыту фабрикасын жаңғырту, «Aktobe Smart Tech» ЖШС деректерді өңдеу орталығы.

9 айдың қорытындысы бойынша 2020 жылы өңдеу өнеркәсібіндегі экспорттың құндық көлемінің өсуі өткен жылға қарағанда 718,5 млн.АҚШ долл. құрады (жыл жоспары-1 млрд.АҚШ долл.), өңдеу өнеркәсібіндегі еңбек өнімділігінің нақты өсімі 101,7% (жыл жоспары - 101%) құрады. Сонымен қатар, 2020 жылғы қаңтар-желтоқсанда өңдеуші өнеркәсіпке 48 715,7 млн. теңге инвестиция салынды, бұл инвестициялардың барлық көлемінің 7,5% - ын құрайды.

«Бизнестің жол картасы-2025» бизнесті қолдау мен дамытудың мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 3,1 млрд.теңге көзделген. Оның ішінде РБ есебінен – 1,8 млрд.теңге, ЖБ есебінен – 1,3 млрд. теңге. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 4 мақсатты индикатор жоспарланған.

Осы нысаналы индикаторларға қол жеткізу үшін 2020 жылы ШОБ субъектілеріне қолдау көрсетілді:

- сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау түрінде 21,3 млрд. теңге несие сомасына 326 жоба мақұлданды. (жылдық жоспар бойынша 246 жоба немесе 132,5%);

- банктердің кредиттері бойынша кепілдік беру түрінде 13,6 млрд.теңге кредит сомасына 223 жоба мақұлданды., кепілдік сомасы-5,8 млрд. тг. (жылдық жоспар бойынша 85 жоба немесе 2,6 есе);

- гранттар ұсыну түрінде 140 млн. теңге сомасына 34 жоба мақұлданды. (жылдық жоспар бойынша 8 жоба немесе 4,25 есе);

- жетіспейтін инфрақұрылымды жүргізу түрінде 869,9 млн. теңге несие сомасына 17 жоба мақұлданды. (жылдық жоспар бойынша 10 жоба немесе 1,7 есе).

Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 19,1 млрд.теңге көзделген. Оның ішінде РБ есебінен – 8,0 млрд.теңге, ЖБ есебінен – 11,1 млрд. теңге. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 7 мақсатты индикатор жоспарланған. Осы нысаналы индикаторларға қол жеткізу үшін облыс бойынша 5 іс-шара іске асырылды (қуаты 15,0 т.тонна сүт өңдеу зауытын жаңғырту, қуаты 1,5 т. тонна балық өсіру зауытын салу, қуаты 12,0 Т. тонна құрама жем зауытын салу, 1100 ІҚМ арналған асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша Зәкір шаруашылығын құру, қуаты жылына 2500 тонна көкөніс жылыжайын салу (II кезең)).

12 айдың қорытындысы бойынша. 2020ж. индикаторларды орындау:

- ІҚМ сатып алу-103,4% (13,0 мың жоспар бойынша 13,4 мың ІҚМ басы сатып алынды);

- ҰММ сатып алу-116% (жоспар бойынша 20,0 мың ҰҚМ 23,2 мың бас сатып алынды));

- 9 сүт-тауар фермасы құрылды (жыл жоспары 2 СТФ);

- экспорт ІҚМ еті-25,5% (жоспар бойынша 4400,0 тонна 1124 тонна экспортталды);

– экспорт ҰММ еті-орындалған жоқ (жоспар бойынша 245,0 тонна экспортталды 0).

«Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 1 178,2 млн.теңге қарастырылған. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 3 мақсатты индикатор жоспарланған. Цифрлық сауаттылықты арттыру шеңберінде 12,2 мың адам оқытылды (жыл жоспары 15 мың адам немесе 81%), 7 АЕМ ТОВЖ технологиясы бойынша ҚР АЕМ КЖҚ қамтамасыз етілді (жыл жоспары 100% орындалды), 75 АЕМ 250+ АЕМ-де интернет желісіне КЖМ қамтамасыз етілді (жыл жоспары 100 АЕМ немесе барлығы 75%). Сонымен қатар, 2020 жылы Ақтөбе облысында ІТ компаниялар қауымдастығын құру жоспарланған жоқ, өйткені ІТ қауымдастық оны құруды қолдамады.

Тұрғын үй-коммуналдық дамудың 2020-2025 жылдарға арналған «Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 19,6 млрд.теңге қарастырылған. Оның ішінде РБ есебінен – 11,2 млрд.теңге, ЖБ есебінен – 8,4 млрд. теңге. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 2 мақсатты индикатор жоспарланған. 2020 жылдың қорытындысы бойынша пайдалануға берілген тұрғын үй ғимараттарының жалпы ауданы 1040,1 мың шаршы метрді құрады. (жыл жоспары 1024,8 мың ш. м.), оның ішінде: ҚТҚЖБ желісі бойынша кредиттік тұрғын үй – 69,8 мың ш. м., ЖБ есебінен жалға берілетін тұрғын үй – 10,8 мың ш. м., сатып алу құқығынсыз жалға берілетін тұрғын үй – 10,6 мың ш. м., коммерциялық тұрғын үй – 270 мың ш. м., жеке тұрғын үй – 675,7 мың ш. м.

Бір тұрғынға тұрғын үймен қамтамасыз ету индикаторы орындалмаған, себебі жоспар 23,1 ш. м. болған кезде факт 22,4 ш. м. құрады.

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017 - 2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 4,0 млрд.теңге көзделген. Оның ішінде РБ есебінен – 2,0 млрд.теңге, ЖБ есебінен (ТОХ қоса алғанда) – 2,0 млрд. теңге.

Мемлекеттік бағдарлама аясында келесі іс-шаралар жүзеге асырылды:

- жастар практикасына 3,3 мың адам жіберілді (119%);
- қоғамдық жұмыстармен 10,4 мыңнан астам адам (122%);
- жаңа бизнес-идеяларды іске асыруға 1357 грант берілді (100%);
- қысқа мерзімді кәсіптік оқуға 789 адам жіберілді (104%);
- жалақыны ішінара субсидиялауға 293,95 млн. теңге игерілді.

Инфрақұрылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған «Нұрлы Жол» мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 11,5 млрд.теңге көзделген. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға «жақсы және қанағаттанарлық жағдайдағы автомобиль жолдарының үлесі» 1 мақсатты индикаторы жоспарланған. 2020 жылдың 12 айының қорытындысы бойынша жылдық жоспар 59% болса, индикатордың орындалуы 61% құрады. Осы нысаналы индикаторға қол жеткізу үшін облыс бойынша жолдарды

реконструкциялау, күрделі және орташа жөндеу бойынша 26 іс-шара іске асырылды.

Өңірлерді дамытудың 2020 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде 2 нысаналы индикатор және **5** нәтиже көрсеткіштері жоспарланған. 2020 жылға урбандалу деңгейі (жылдың соңына) 70,7% жоспарланған. 2021 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Ақтөбе облысында халық саны 893,7 мың адамды құрады, сонымен қатар қала халқының саны 71,6% немесе 640,4 мың адамды құрады.

Нысаналы индикатор халықтың жан басына шаққандағы нақты ақшалай табыстарының өсу қарқыны жыл жоспары 18,2% болған кезде, 2020 жылғы қаңтар-қыркүйекте 2016 жылғы деңгейден 18,2% - ды құрады.

Сондай-ақ, 2020 жылдың қорытындысы бойынша агломерациялардағы халық саны артып, 682,4 мың адамды құрады, Ақтөбе қаласындағы негізгі капиталға инвестициялар көлемі (бюджет қаражатын қоспағанда) 189 245,2 млн.теңгені құрады. АЕМ-нің өңірлік стандарттар жүйесіне сәйкес әлеуметтік игіліктермен және көрсетілетін қызметтермен қамтамасыз етілуі 58,1% - ды құрайды (жыл жоспары 53,1%).

Сонымен қатар, «Ауыл - ел бесігі» аясында 32 жоба жүзеге асырылды. 01.10.2020 жылға барлығы 993 жұмыс орны құрылды, оның ішінде 795 уақытша ЖӘНЕ 198 тұрақты.

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 26,9 млрд.теңге игерілді. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 4 мақсатты индикатор жоспарланған. Осы нысаналы индикаторларға қол жеткізу үшін облыс бойынша 20 іс-шара іске асырылды.

PISA-2018 зерттеуіне физика-математика бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің оқушылары және Ақтөбе облысының 38 білім беру ұйымдарының (31 – жалпы білім беретін мектептердің оқушылары, 7 – техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының студенттері) оқушылары қатысты. 2018 жылы PISA зерттеуінің көрсеткіштері Жоспарлы нәтижелерге қол жеткізе алмады.

2020 жылы 2484 орындық 26 мектепке дейінгі ұйым ашылды. Нәтижесінде 1 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамту 86,3% – ды, 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды-100% - ды құрады.

Мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша ТЖКБ оқу орындарын бітіргеннен кейінгі бірінші жылы жұмысқа орналасқан түлектердің үлесі жыл жоспарының 63,6% - ын құраса, 2020 жылдың қорытындысы бойынша 64,5% - ды құрады.

Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2019 - 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы облыста Қарғалы су қоймасында курорттық аймақ салу жобасы іске асырылуда. Демалыс аймағына эко-стильдегі қонақ үйлер, тау шаңғысы базасы,

санаторийлер, нпподром, демалыс пен спорттың су-ойын-сауық түрлері (гольф, теннис, футбол, картинг және т.б.), балық және жылыжай шаруашылығы кіреді. Бір уақытта 1000-нан астам адамды жүктеу. Инвестициялардың жалпы сомасы-4 млрд.тг./ 200-250 жұмыс орны, іске асыру мерзімі-2020-2024 жж. 2020 жылы инженерлік-геологиялық ізденістер жүргізілді (оның ішінде жобаланатын құрылыс аумағының инженерлік-геологиялық жағдайларын кешенді зерделеу және жобаланатын объектілердің геологиялық ортамен өзара іс-қимылы саласында олардың ықтимал өзгерістерінің болжамын жасау).

Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау саласын дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы бойынша 2020 жылы 80,6 млрд.теңге көзделген. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 25 мақсатты индикатор жоспарланған. 2020 жылдың қорытындысы бойынша ана өлім – жітімінің деңгейі көрсеткіштері орындалған жоқ (жоспар-100 мың тірі туылғандарға шаққанда 10 жағдай, дерек-70,31; 12 айға. 2020 ж. МС 15 жағдайы тіркелді), неонаталдық өлім коэффициенті (жоспар-1000 тірі туғандарға 5,66, факт – 6,19).

Қазақстан Республикасында тіл саясатын іске асыру жөніндегі 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама бойынша 2020 жылы 71,3 млн.теңге игерілді. Мемлекеттік бағдарлама аясында 2020 жылға 7 нысаналы индикатор жоспарланған, оған қол жеткізу 21 іс-шараны іске асыру есебінен көзделген. Әлеуметтік зерттеулер нәтижелері бойынша жыл қорытындысы бойынша барлық жоспарланған индикаторларға қол жеткізілді. Зерттеуді Орындаушы: «САНА» тәуелсіз ақпараттық-талдау орталығы.

Мәселен, 2020 жылдың қорытындысы бойынша үш тілді (қазақ, орыс және ағылшын) меңгерген халықтың үлесі 19,1% – ды, қазақ және ана тілдерін оқыту бойынша әдістемелік көмекпен қамтылған республикалық этномәдени бірлестіктердің үлесі – 20% - ды, ағылшын тілін меңгерген халықтың үлесі-26,8% - ды құрады.

Жалпы, 2020 жылы 1216 адам қазақ тілін оқып, 4 этномәдени бірлестікке әдістемелік көмек көрсетілді. Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс шеңберінде, алдын ала өтінімдер бойынша, ЭМБ жанындағы жексенбілік мектептерде 240 адамды қазақ тілінде және ана тілінде оқытумен мемлекеттік және ана тілдерін оқыту курстары ұйымдастырылды.

Жалпы тексеру комиссиясының бағалауы бойынша жоғарыда көрсетілген бағдарламалық құжаттарды іске асыру, сөзсіз дамуына серпін берді және қызметтің әр түрлі салаларында бірқатар стратегиялық міндеттерді шешуге мүмкіндік берді: бұл үш ауысымдық оқыту проблемаларын шешу, апатты мектептердің үлесін төмендету, халықтың тұрғын үймен қамтамасыз етілу деңгейін арттыру, халыққа көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсарту, жұмыс орындарын құру, халықтың денсаулық индексін жақсарту және т. б.

**IV. БӨЛІМ. ЖЕКЕЛЕГЕН БАҒЫТТАР БОЙЫНША НӘТИЖЕЛЕРГЕ ҚОЛ
ЖЕТКІЗУ**

**4.1. Бюджеттік инвестициялық жобалардың іске асырылу тиімділігін
бағалау**

2020 жылы облыстық бюджеттің инвестициялық жобаларын іске асыруға өткен жылдан 1,2 есе артық немесе 68 008 480,4 мың теңге бөлінді.

**2020 жылға функционалдық топтар бөлігінде даму бюджетінің
атқарылуы**

млн.теңге						
БСК	Функционалдық топтар атауы	2020 жылға бекітілген бюджет	2020 жылға түзетілген бюджет	Атқарылуы	Түзетілген бюджеттен ауытқуы, (+,-)	Түзетілген бюджетке атқарылуы%
	ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАР	59 143,4	65 039,1	68 184,6	9 041,2	104,8
02	Қорғаныс	98,1	129,9	129,9	31,8	132,4
04	Білім беру	5 559,7	6 848,9	6 959,9	1400,2	125,2
05	Денсаулық сақтау	5 172,8	4 304,4	7 467,6	2294,8	144,4
07	Тұрғын үй – коммуналдық шаруашылық	31 373,0	34 786,9	35 340,0	3 967	112,6
08	Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік	2 065,6	1 886,6	2 060,5	-5,1	99,7
09	Отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану	1 585,9	1 856,5	1 855,6	269,7	117,1
10	Ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары	2 492,9	167,8	167,8	-2325,1	6,7р.
12	Көлік және коммуникация	9 879,5	11 113,5	10 293,9	414,4	104,2
13	Басқалар	396,1	3 482,9	3 250,2	2854,1	8,2 р.

Бөлінген қаражаттың басым бөлігі тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықты дамытуға – 51,8% (2019ж.- 38,1%), көлік және коммуникация – 15,1%(16,7%), білім саласы – 10,2%(14,4%), отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану –2,7% (11,9 %), денсаулық сақтау- 11,0% (10,1%), мәдениет – 3,0% (2,1 %), басқалары – 4,8% (1,3%) бағытталған.

Функционалдық топтар бойынша:

Білім беру

«Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру объектілерін салу және реконструкциялау» бағдарламасы бойынша 6 959,9 мың теңге бөлініп, игерілген (100,0%).

Денсаулық сақтау

«Денсаулық сақтау объектілерін салу және реконструкциялау» бағдарламасы бойынша 7 467 671,5 мың теңге бөлініп немесе 100,0% игерілген.

Тұрғын үй –коммуналдық шаруашылық

«Елді мекендерді газдандыру» бағдарламасы бойынша 116 102,0 мың теңге бөлініп, 113 376,1 мың теңгесі немесе 100,0% игерілген.

Мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік

«Мәдениет объектілерін дамыту» бағдарламасы бойынша бөлінген, және игерілгені 190 723,3 мың теңге немесе 100,0%.

«Спорт объектілерін дамыту» бағдарламасы бойынша 175 606,8 мың теңге бөлінген, игерілгені 99,9%.

Отын-энергетика кешені және жер қойнауын пайдалану

«Газ тасымалдау жүйесін дамыту» бағдарламасы бойынша 6 298 450,0 мың теңге бөлінген және игерілгені 1 601 742,6 мың теңге немесе 100,0%.

Ауыл, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары

«Ауыл шаруашылығы объектілерін дамыту» бағдарламасы бойынша 13 315,0 мың теңге бөлініп, игерілгені 100,0%.

Көлік және коммуникация

«Көлік инфрақұрылымын дамыту» бағдарламасы бойынша 3 291 406,6 мың теңге бөлінген және игерілген немесе 100,0%.

Басқалар

«Бизнестің жол картасы 2020» бағдарламасы шеңберінде индустриялық инфрақұрылымды дамыту» бағдарламасы бойынша 262 851,2 мың теңге бөлінген немесе 99,5% игерілген.

Тексеру комиссиясымен бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру тиімділігінің аудиті жүргізілген жоқ.

4.2. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджет қаражатының пайдаланылу тиімділігін бағалау

Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджет қаражаттарын тиімді басқарудағы маңызды көрсеткіштерінің бірі болып оларды Қазақстан Республикасының заңдарына және өзге де заңдылықтардың нормаларына сәйкес пайдалану, сондай-ақ түпкі сапалы нәтижеге аз шығынмен жету болып табылады.

Тексеру комиссиясымен жүргізілген бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджет қаражаттарын пайдалану тиімділігін бағалаудағы қорытындысы көрсеткендей, мемлекеттік органдармен бюджет қаражаттарын тиімсіз пайдалануы, бюджеттік бағдарламаларды толық игере отырып тікелей және түпкі нәтижелердің жекелеген көрсеткіштеріне қол жеткізілмеуі анықталды.

Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша 2020 жылдың қорытындысы бойынша 32 мемлекеттік аудит объектісінде **5 888 902,5** мың теңге тиімсіз пайдаланылған немесе 2019 жылмен салыстырғанда 64,3% - ға аз (16 531 990,7 мың теңге).

Мәселен «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» ММ бойынша 44 нысанда қарсы үстеме шығу мүмкіндігі бар, аудитпен қамтылған қаражаттың жалпы көлемі 8 140 574,0 мың теңгені құрады. Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 208 650,8 мың теңге, оның ішінде қаржылық бұзушылықтар сомасы 111 044,6 мың теңге, бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану **97 606,2** мың теңге (87,8%).

Ақтөбе қаласының 32 мектебі мен 2 мамандандырылған балабақшасында анықталған бұзушылықтардың сомасы 933 782,8 мың теңгені құрады, оның ішінде бюджет қаражатын, мемлекет активтерін тиімсіз пайдалану **44 254,2** мың теңге (4,7%).

Балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын тексеруге және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсетуге бөлінген аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражат пен активтердің көлемі 1 678 191,0 мың теңгені құрады. Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 6 860,7 мың теңгені құрады, оның ішінде бюджет қаражатын, активтерді тиімсіз пайдалану **2 751,0** мың теңге (40%).

«Ақтөбе қаласының № 60 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ бойынша аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражаттың жалпы көлемі 1 378 555,5 мың теңгені құрады. Анықталған бұзушылықтардың сомасы 42 190,5 мың теңгені құрады, оның ішінде бюджет қаражатын, мемлекет активтерін тиімсіз пайдалану **31 007,3** мың теңге (73,4%).

Хромтау ауданы бойынша жалпы сомасы 27 960 216,7 мың теңгеге 15 мемлекеттік мекеме қамтылды. Анықталған бұзушылықтардың жалпы көлемі

2 056 520,1 мың теңгені, оның ішінде бюджет қаражатын, мемлекет активтерін тиімсіз пайдалану **105 660,8** мың теңгені (5,1%) құрады.

Қобда ауданы бойынша 16 мемлекеттік мекемеде мемлекеттік аудитпен 16 985 739,9 мың теңге қамтылды. Анықталған бұзушылықтардың жалпы көлемі 1 460 755,1 мың теңгені құрады, оның ішінде тиімсіз пайдаланылған бюджет қаражаты, мемлекет активтері **1 265 765,0** мың теңге (86,6%).

«Ақтөбе» облыстық футбол клубы» АҚ бойынша аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражат пен активтердің көлемі 5 300 341,0 мың теңге. Бюджет қаражатын, активтерді тиімсіз пайдаланудың анықталған бұзушылықтарының жалпы сомасы **3 032 114,5** мың теңгені (57,2%) құрады.

Мемлекеттік-жекешелік әріптестік (МЖӘ) жобаларының іске асырылу тиімділігін бақылау мақсатында Ақтөбе облысында 9 объектіде аудиторлық іс-шара өткізілді. Аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражат пен активтердің көлемі 6 289 521,0 мың теңгені құрады. Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 133 540,26 мың теңгені құрады, оның ішінде бюджет қаражатын, активтерді тиімсіз пайдалану **85 454,76** мың теңгені (63,9%) құрады.

«Ақтөбе облысының денсаулық сақтау басқармасы» ММ бюджет қаражатының пайдаланылуына, сондай-ақ дағдарысқа қарсы шараларға, оның ішінде нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған **«Еңбек» мемлекеттік бағдарламасының және жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған Жол картасының 3 бағытын** іске асыруға бағытталған қаражаттың пайдаланылу тиімділігіне мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау жүргізді.

Аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражат пен активтердің көлемі 7 796 116,8 мың теңгені құрады. Аудит нәтижесінде анықталған бұзушылықтардың жалпы көлемі 48 533,1 мың теңгені, оның ішінде қаржылық бұзушылықтар 48 533,1 мың теңгені құрады.

Анықталған бұзушылықтар арасында:

«Ақтөбе облысының денсаулық сақтау басқармасы» ММ-нің жеткіліксіз нақты жұмысы мекеменің бюджет қаражатын жоспарлау және пайдалану кезінде қолданыстағы заңнама талаптарын толық сақтамауын, бюджеттік жоспарлау сапасының төмендігін, бюджет шығыстарының негізділігін қамтамасыз ету бойынша бақылаудың тиімсіздігін куәландырады. Атап айтқанда, мекемені жоспарлау кезінде 46 874,2 мың теңге сомасына негізсіз артық қаражат көзделген.

Медициналық жабдықтарды сатып алу фактілері 2020 жылғы қаңтар-шілдеде нарықтық бағадан жоғары бағамен, нәтижесінде 264 629,5 мың теңге бюджет қаражаты артық жұмсалды немесе материалдық-техникалық жарактандыруға көзделген бюджет қаражатын негізделген және тиімді пайдалану толық көлемде қамтамасыз етілмеді.

2020 жылы Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасының және **Жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған Жол картасының 3 бағытын** іске асыру тиімділігіне мемлекеттік аудит жүргізілді. Аудит **14** мемлекеттік мекемеде, оның ішінде **6** мекемеде қарсы тексерулер жүргізілді.

Аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражат пен активтердің көлемі 48 026 331,0 мың теңгені құрады. Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 3 500 888,0 мың теңгені құрады, оның ішінде қаржылық бұзушылықтар 753 955,4 мың теңге, бюджет қаражатын тиімсіз пайдалану бойынша **112 630,7 мың теңге (14,9%)**, бюджет қаражатын, активтерді тиімсіз жоспарлау бойынша 2 634 301,9 мың теңге және рәсімдік бұзушылықтар 72 бірлік.

Анықталған бұзушылықтар бойынша:

Жол картасы шеңберінде 30 инфрақұрылымдық жобаны жоспарлау кезінде жобаның құны 176 624,3 мың теңгеге негізсіз көтерілген. («Ақтөбе облысының жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасы» ММ - 160 675,8 мың теңгеге 28 жоба, «Ақтөбе облысының дене шынықтыру және спорт басқармасы» ММ - 11 416,5 мың теңгеге 1 жоба, «Ақтөбе облысының мәдениет, мұрағаттар және құжаттама басқармасы» ММ - 4 532,0 мың теңгеге 1 жоба);

тапсырыс берушілердің төлем тапсырмаларын ұсынуының заңдылығы мен негізділігі, жасалған операциялардың дұрыстығы қамтамасыз етілмеген, жалпы сомасы 343244,9 мың теңгеге 4 жоба бойынша сметалық құжаттамаға артық материалдар енгізілген, бұл сомаларға жұмыстар орындалмаған, өрескел бұзушылықтар анықталған;

«Ақтөбе облысының жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасы» ММ кредиттік қаражаттың пайдаланылуына, сондай-ақ қарыз алушының міндеттемелерді уақтылы және тиісінше пайдалануына бақылау және мониторинг тиісті деңгейде жүзеге асырылмаған.

Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының іске асырылуына **аралық бағалау**, сондай-ақ «Ақтөбе облысының ауыл шаруашылығы басқармасы» ММ **дағдарысқа қарсы шараларға** бағытталған қаражатты пайдалану тиімділігіне мемлекеттік аудит және 7 аудит объектісінде үстеме тексерулер жүргізілді.

Аудиторлық іс-шарамен қамтылған қаражат көлемі 34 512 846,4 мың теңгені құрады. Анықталған бұзушылықтардың жалпы сомасы 1 211 420,7 мың теңгені құрады, оның ішінде қаржылық бұзушылықтар 99 762,7 мың теңге, бюджет қаражатын, активтерді тиімсіз пайдалану бойынша **1 111 658,0 мың теңге (91,7%)** және рәсімдік бұзушылықтар 17 бірлік. Бірқатар бюджеттік бағдарламалар бойынша бюджет шығыстарын тиімсіз пайдалану фактілері анықталды. 2017-2019 жылдары қойылған тікелей және түпкілікті нәтижелерге

толық қол жеткізбестен бюджеттік бағдарламалар бойынша 1 111 658,0 мың теңге жұмсалды.

Анықталған бұзушылықтар көлеміне бюджет қаражатын тиімсіз пайдаланудың ең көп үлес салмағы Қобда ауданына, «Ақтөбе қаласының № 60 жалпы орта білім беретін мектебі» КММ, «Ақтөбе облысының ауыл шаруашылығы басқармасы» ММ және Ақтөбе қаласының мектепке дейінгі біліміне тиесілі.

Жалпы алғанда, есепті кезеңде жүргізілген аудиторлық іс-шаралардың нәтижелері мемлекеттік мекемелердің және квазимемлекеттік сектор субъектілерінің бірінші басшылары тарапынан бұзушылықтарды жасаудың себептерін, шарттары мен салдарын анықтау бойынша ішкі талдаудың, сондай-ақ мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары жүргізген аудит нәтижелерін қорытындылаудың жоқ екендігін куәландырады. Тексеру комиссиясының бағалауы бойынша жоғарыда көрсетілген кемшіліктерді жою нәтижеге бағдарланған бюджетті тиімді жоспарлау мен орындауға ықпал ететін болады.

4.3. Мемлекет активтерінің пайдалану тиімділігін бағалау

Ақтөбе облысы бойынша Тексеру комиссиясымен 2020 жылы «Ақтөбе «облыстық футбол клубы» АҚ бюджет қаражаты мен активтерінің пайдаланылуына мемлекеттік аудитпен және қаржылық бақылаумен 5 300 341,0 мың теңге қамтылды.

Аудит нәтижесінде бюджет қаражаты мен активтерді тиімсіз пайдалану бойынша анықталған бұзушылықтардың жалпы көлемі 3 032 114,5 мың теңгені, рәсімдерді орындау тәртібін бұзушылықтар 10 бірлікті құрады. Қаржылық бұзушылықтар анықталған жоқ.

Бюджет қаражаты мен активтерді тиімсіз пайдаланудың бұзылуы бойынша:

- «Ақтөбе «облыстық футбол клубы» АҚ бюджеттік жүйесінің тиімділігі қағидатын сақтамай, 2017 жылы қалыптасқан 1 218 390,0 мың теңге сомасындағы берешек 2018 жылы өтелді, осыған ұқсас 2018 жылғы 1 721 100,0 мың теңге сомасындағы берешек 2019 жылы бюджет қаражаты есебінен өтелді.

Анықталған проблемалардың көпшілігінің негізгі себебі бюджеттік ұйымдарда жұмыс істейтін кадрлардың көпшілігінің жеткіліксіз кәсіпқойлығы болып табылады.

Сондай-ақ, мекемелер мен кәсіпорындарда бюджет қаражатын жоспарлау мен пайдаланудың жүргізілетін аудиторлық іс-шаралары қолданыстағы заңнама талаптарын сақтауға, активтерді тиімді пайдалануға, бюджет шығыстарының негізділігі мен тиімділігіне, анықталған бұзушылықтарды жоюға жеткіліксіз көңіл бөлінетінін көрсетті.

4.4. Квзимемлекеттік сектор субъектілері активтерінің пайдалану тиімділігін бағалау

Ақтөбе облысы бойынша Тексеру комиссиясымен 2020 жылы **квзимемлекеттік сектордың 44 объектісінде** мемлекеттік аудит жүргізілді.

Аудитпен қамтылған қаражаттың жалпы көлемі 3 749 645,2 мың теңгені құрады. Анықталған қаржылық бұзушылықтардың жалпы сомасы - 56 340,1 мың теңге, оның ішінде:

- «Ақтөбе қаласының білім бөлімі» ММ қазыналық кәсіпорындар қызметкерлерінің жекелеген санаттарына жалпы сомасы 41803,6 мың теңгеге жалақыны арттыруға қосымша аударылған, мектепке дейінгі ұйымдарға негізсіз аударылған бюджеттік өтінімдер;

- 040-015 бюджеттік бағдарламасы бойынша бөлінген жергілікті бюджет қаражаты есебінен атаулы әлеуметтік көмек алуға құқығы бар отбасылардан шыққан балаларға арналған шығындардың 70% мөлшерінде өтеумен жасалған әлеуметтік көмек алушылардың тізіміндегі және 72 мектепке дейінгі ұйымдармен жеңілдікпен тамақтандыруды ұйымдастыру жөніндегі шарттардың деректерін тексеру барысында Қалалық білім бөлімімен жалпы сомасы 3500,9 мың теңге қаражат негізсіз аударылды;

- кәсіпкерлердің 61 балабақшасына жан басына қаржыландыру бойынша жалпы сомасы 55802,6 мың теңге артық аударылды және «Мирсел» ЖШС және «Бал-Орда» ЖШС алдындағы қалыптасқан кредиторлық берешек дұрыс есептелмеді және жалпы сомасы 537,5 мың теңгеге артық қаржыландырылды.

Жоғарыда көрсетілген бұзушылықтар Ақтөбе облысының прокуратурасына «Бал-Орда» ЖШС, «Азия ЮрКомп» ЖШС, «Нур-Дана ДС+» балабақшасы» ЖШС, «Ай-Тугыр» ЖШС, «Мирсель» ЖШС, «Самғау мектебі» ЖШС, «Аманат-Балақай» ЖШС, «Дарын-2012» ЖШС, «Құламан» ЖШС, «Shyrailym» ЖШС мемлекеттік білім беру тапсырысын іске асыру кезінде жұмыстарды тиісінше орындамағаны анықталған фактілер бойынша материалдар жолданды.

Тексеру комиссиясымен жүргізілген аудит нәтижелері бойынша мектепке дейінгі ұйымдарға бөлінген қаражаттың тиімді, дұрыс және мақсатты жұмсалуын қатаң бақылау ұсынылды.

Квзимемлекеттік сектор аудиті барысында негізгі бұзушылықтар: заңнаманың белгіленген нормаларын және мемлекеттік сатып алуды құқықтық реттеу қағидаттарын елемеу; бюджеттік және бухгалтерлік есепке алуды жүргізуді бұзу, еңбекке ақы төлеуді бұзу, мемлекет активтерін пайдалануды бұзу болып табылады.

Белгіленген бұзушылықтар бюджеттік бағдарламалар әкімшілері тарапынан заңнама талаптарының толық сақталмауын, сапасыз бюджеттік жоспарлауды, активтердің тиімді пайдаланылуын, бюджет шығыстарының негізділігін қамтамасыз етуді төмен бақылауды көрсетеді.

Осылайша, квазимемлекеттік секторда бюджет қаражатының пайдаланылуын талдау жекелеген жағдайларда заңнама талаптарын сақтау және бөлінетін қаражатты пайдалану тиімділігі бойынша қаржылық және бюджеттік тәртіп саласында қалыптасқан қолайсыз жағдайды куәландырады. Уәкілетті органдардың, бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің басқару органдары ретінде, ведомстволық бағынысты ұйымдардың кірістілігінің өсуі, коммуналдық меншікті басқару тиімділігін арттыру рөлінің жеткіліксіздігі туралы атап өткен жөн.

V БӨЛІМ. ҚОРЫТЫНДЫ БӨЛІМ

5.1. Тұжырымдар

2020 жылғы облыс бюджетінің атқарылуын бағалау негізінде, сондай-ақ аудиторлық іс-шаралардың нәтижелеріне сүйене отырып, тексеру комиссиясы мынадай тұжырымдар жасады:

2020 жылға арналған облыстық бюджет Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес бекітіліп, орындалды және негізінен бюджет жүйесінің қағидаттарына сәйкес келеді. Сонымен қатар, бюджетті жоспарлау және атқару кезінде уәкілетті органдар мен бюджеттік бағдарламалар әкімшілері бюджет жүйесінің толықтығы, дәйектілігі, нәтижелілігі, негізділігі, уақтылығы, тиімділігі қағидаттарын сақтамау фактілеріне жол берген.

2020 жылы облыстық бюджеттің орындалуы әлеуметтік-экономикалық дамуы экономиканың оң өсу қарқынының (жекелеген көрсеткіштерді қоспағанда) сақталуымен сипатталды, бұл тұтастай алғанда макроэкономикалық тұрақтылық пен орнықты даму үрдісінің сақталуына ықпал етті.

Бюджетке салықтық және салықтық емес түсімдердің көрсеткіштерін жоспарлау кезінде нақты әлеует ескерілмейді, бұл бюджетті бірнеше рет нақтылауға және түзетуге әкеп соғады.

Облыстық бюджеттің шығыс бөлігінің орындалу сапасына, бюджеттік бағдарламалардың нәтижелілігіне, есептік деректердің дұрыстығына басқарушылық шешімдердің дұрыс қабылданбауына, төмен еңбек және атқару тәртібіне, бюджеттік есептілікті жасау және ұсыну ережелерін, бюджеттік бағдарламаларды әзірлеу ережелерін нашар білуіне, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері тарапынан тиісті бақылаудың болмауына ықпал етті.

Жекелеген бюджеттік сыныптама кодтары (БСК) бойынша болжамды көрсеткіштерді асыра орындау бюджетті қалыптастыруға тиісті емес көзқарас, жоспарлы тағайындауларды төмендету, салық салынатын базаға тиісті мониторинг және жыл ішінде түсімдер есебінен қамтамасыз етілген.

2020 жылы 64 778,2 мың теңгеге шығыстар бөлігінде жоспарлы тағайындаулар игерілмеген.

2019 жылмен салыстырғанда бюджетке бересінің 4 961 919 мың теңгеге өсуі байқалады, бұл салық органдарының бюджетке салықтардың толық және

уақтылы түсуін қамтамасыз етпеуін куәландырады және 2021 жылдың қорытындысы бойынша оның өсуіне жол бермеу және толық жою мақсатында салықтық әкімшілендіруді жақсарту бойынша қосымша шаралар қабылдауды талап етеді.

2021ж.1.01. дебиторлық берешек сомасы 637 442,0 мың теңгені құрайды, бұл жекелеген бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің оларды өтеу бойынша қабылданатын шаралардың тиімсіздігін көрсетеді. Есепті кезеңде дебиторлық берешектің ең үлкен сомасы мынадай бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінде пайда болды: кәсіпкерлік басқармасы, дене шынықтыру және спорт басқармасы, денсаулық сақтау басқармасы, білім басқармасы, полиция департаменті және т. б.

Есепті кезеңнің соңында қолма-қол ақшаны бақылау шоттарында (ҚБШ) 12 540 372,9 мың теңге қаражат қалдықтарының болуы бюджеттік бағдарламалардың тиімсіз орындалғанын куәландырады.

Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыруда елеулі олқылықтар мен кемшіліктер бар.

Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерімен инвестициялық жобаларға мониторинг жүргізу тиісті деңгейде жүзеге асырылмайды. Іске асыру мерзімдерін бұза отырып, инвестициялық жобаларды уақтылы тапсырмау, іске асырылатын бюджеттік инвестициялық жобалардың сандық ұлғаюына әкеп соғады, сондай-ақ жана жұмыс орындарын құру және бюджетке кіріс түсімдері бөлігінде мемлекет активтерін пайдаланудың нәтижелілігіне, тиісінше өңірлердің әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштеріне қол жеткізуге кері әсер етеді.

Бағдарламалық құжаттарды іске асыру облыстағы үш ауысымды оқыту проблемаларын шешу, апатты мектептердің үлесін төмендету, халықтың тұрғын үймен қамтамасыз етілу деңгейін арттыру, халыққа көрсетілетін қызметтердің сапасын жақсарту, жұмыс орындарын құру, халықтың денсаулық индексі және т. б. жақсарту сияқты қызметтің түрлі салаларында бірқатар стратегиялық міндеттерді шешуге мүмкіндік берді.

Мемлекеттік кәсіпорындардың даму жоспарларының орындалуын бақылауды және талдауды нашар жүзеге асыру нәтижесінде бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің кәсіпорындарды дамыту жоспарларын бекітуге және олардың орындалуына формальды көзқарас байқалады, бұдан басқа квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жеткілікті нәтижелі қызметі, қосымша ресурстар бөлу олардың жарғылық капиталына салынған бюджет қаражатының экономикалық және әлеуметтік қайтарымының тиісті деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік бермейді.

Бюджет параметрлерін қалыптастыру кезінде АДБ-да және өңірлердің әлеуметтік-экономикалық даму болжамында көзделген нысаналы индикаторлар көрсеткіштерінің келісілуі мен теңгерімділігі қамтамасыз етілмейді.

Аумақтарды дамыту бағдарламасы көбінесе қаржы қаражатына және оларды игеруге бағытталған, бұл ретте нақты нәтижелер алу және салынған қаражаттан экономикалық тиімділік бөлігінде экономика салалары бөлінісіндегі көрсеткіштерге тиісті деңгейде назар аударылмайды.

Квзимемлекеттік сектор субъектілері аудитінің нәтижелері ведомстволық бағынысты кәсіпорындардың қаржы-шаруашылық қызметін жүргізу талаптарын сақтау бойынша мемлекеттік органдардың жеткіліксіз үйлестірілген жұмысын көрсетеді, бұл көбінесе бюджет қаражатын бақылаусыз жұмсауға әкеледі.

Бақылаудың тиімді тетіктерінің болмауы, уәкілетті органдардың өзара іс-қимылының жеткіліксіздігі аумақтарды дамыту бағдарламасының жекелеген нысаналы индикаторларына қол жеткізбеуге алып келді.

Жалпы, 2020 жылға арналған облыс бюджетінің орындалуы оң деп сипатталады. Бюджетті атқару барысында байқалатын кемшіліктер негізінен жергілікті сипатқа ие болды, ол мемлекет басшысы мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің тапсырмаларын уақтылы орындауға, сондай-ақ 2016-2020 жылдарға арналған облысты дамыту бағдарламасының негізгі индикаторларына қол жеткізуге әсер етпеді.

Ақтөбе облысы бойынша тексеру комиссиясы облыстық бюджеттің орындалуы және оны бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің, бюджет қаражатын алушылардың іске асыру кезіндегі кемшіліктерін атай отырып, 2020 жылға облыстық бюджеттің атқарылуы туралы жергілікті атқарушы органның есебін бекітуге дайын деп санайды.

5.2. Ұсынымдар

Бюджет процесін одан әрі жетілдіру және бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін тиімді басқаруды қамтамасыз ету, қаржылық бұзушылықтарды қысқарту мақсатында ұсынылады:

- стратегиялық құжаттарда айқындалған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуді қамтамасыз етуге сүйене отырып, әлеуметтік-экономикалық даму көрсеткіштерін әзірлеуді және бюджеттің атқарылуын қамтамасыз ету;

- бюджеттік параметрлерді қалыптастыру кезінде белгіленген міндеттердің өзектілігі мен маңыздылығын ескеру, экономика салаларындағы ағымдағы даму үрдісін, қаржыландырудың мақсатты және жеткіліктілігін зерттей отырып, талдау жүргізу;

- бюджет кірістерінің түсімдерін болжауда жүйелі тәсілді реттеу және қамтамасыз ету мақсатында түсімдер санаттары бойынша салық салынатын базаларды өзектендіру жөніндегі жұмысты күшейту қажет;

- қалалар мен аудандардың бюджеттік қамтамасыз етілу деңгейін теңестіру, өз кірістерінің өсуін ынталандыру және облыстық бюджетке түсетін жүктемені төмендету үшін орындылығы мен олардың бюджет қаражатына

нақты қажеттілігін ескере отырып, жергілікті бюджеттердің шығыстарын жоспарлауға сараланған тәсілді қолдану;

- аумақтарды дамыту бағдарламасының стратегиялық бағыттарына барынша қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін, барлық қызмет салаларында өңірдің проблемаларын кешенді шешу бойынша іске асыруға қатысушылардың ведомствоаралық өзара іс-қимылын жүргізу, дамыту Бағдарламасының іс-шараларын іске асыруды мониторингілеу мен бақылаудың тиімді жүйесін енгізу және соңғы нәтижелерге қол жеткізу;

- инвестициялық жобалардың тізбесін қалыптастыру толық іске асырылғанға дейін тиісті қаржылық қамтамасыз етуі бар жобалардың нақты қажеттілігі мен басымдығына сүйене отырып жүзеге асырылсын, Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде құнның қымбаттауын болдырмау үшін құрылыстың нормативтік мерзімдерін, объектілерді коммуналдық меншікке беру мерзімдерін сақтау жөнінде шаралар қабылдау;

- жыл қорытындысы бойынша кредиторлық және дебиторлық берешектердің пайда болуына жол бермеу, өткен жылдардың дебиторлық берешектерін қайтаруды жандандыру бойынша шаралар қабылдау;

бюджеттік бағдарламалар әкімшілеріне:

- ведомстволық бағынысты ұйымдардың қызметіне бақылауды күшейту, бұзушылық фактілерін, олардың жүйелі сипатын болдырмау үшін қаржылық тәртіпті жетілдіру бойынша пәрменді шаралар қабылдау, өткен аудиторлық іс-шаралар тәжірибесінде анықталған бұзушылықтардың себептерін зерделеу бойынша жұмыс жүргізу;

- ведомствоға қарасты ұйымдардың тиімсіз шығыстарын оңтайландыру және бюджет қаражатын үнемдеу мақсатында бюджет ашықтығы деңгейін айтарлықтай арттыра отырып, сапалы бюджеттік шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін, оларға ұсынылатын деректерді егжей-тегжейлі нақтылай отырып, бюджеттік өтінімдерге материалдарды қалыптастыруды қатайту.

Қосымшалар:

1. Қосымша материалдар.

2. 2020 жылғы тексеру комиссиясы қызметі туралы ақпарат.

**Ақтөбе облысы бойынша
тексеру комиссиясы**

Тексеру комиссиясының есепті кезеңдегі жұмысы туралы ақпарат

№	Аудит нысанының атауы	Аудитпен қамтылған қаражат көлемі (мың теңге)	Жалпы анықталған бұзушылықтар сомасы (мың теңге)	Қалпына келтірілетін, өтелетіні (мың теңге)	Қалпына келтірілгені, өтелгені (мың теңге) 01.01.2021 ж. жағдайы бойынша
1.	«Ақтөбе қаласының білім бөлімі» ММ	8 140 574,0	208 650,8	111 044,6	92 371,8
2.	Ақтөбе қаласының білім беру ұйымдары	29 262 162,1	933 782,8	866 956,3	866 058,3
3.	Балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын зерттеуге және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсетуге бөлінген бюджет қаражаты мен мемлекеттік активтер қаражатының дұрыс пайдаланылуына мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау.	1 678 191,0	6 860,7	4 109,7	4 109,7
4.	«Ақтөбе қаласының № 60 жалпы білім беретін орта мектебі» КММ	1 378 555,5	42 190,5	11 183,2	11 183,2
5.	«Ақтөбе» облыстық футбол клубы» АҚ-ға бөлінген қаражат пен мемлекеттік	5 300 341,0	3 032 114,5	Қаржылық бұзушылықтар анықталған жоқ.	

	активтердің пайдаланылуына мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау»				
6.	«Ақтөбе облысының денсаулық сақтау басқармасы» ММ	7 796 116,8	48 533,1	48 533,1	48 082,8
7.	Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасының және жұмыспен қамтудың 2020-2021 жылдарға арналған Жол картасының 3 бағытын іске асыру тиімділігінің мемлекеттік аудиті. (14 мм, оның ішінде 6 мекемеде үстеме тексеру)	48 026 331,0	3 500 888,0	751 352,8	279 201,7
8.	Ақтөбе облысының мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын іске асыру кезінде бюджет қаражатын және мемлекеттік активтерді дұрыс, тиімді пайдалану мәселесі жөніндегі іс-шара	6 289 521,0	133 540,26	48 085,5	48 085,5
9.	Шағын және орта бизнес субъектілері үшін салық жүктемесінің төмендеуіне байланысты жергілікті бюджеттердің шығындарын	Аудит нәтижесінде бұзушылықтар анықталған жоқ.			

	өтеуге бөлінген бюджет қаражатын тиімді пайдаланудың мемлекеттік аудиті.				
10.	Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының іске асырылуына аралық бағалау, сондай-ақ «Ақтөбе облысының ауыл шаруашылығы басқармасы» ММ дағдарысқа қарсы шараларға бағытталған қаражатты пайдалану тиімділігіне мемлекеттік аудит және 7 аудит объектісінде үстеме тексерулер жүргізілді.	34 512 846,4	99 762,7	99 762,7	0,0
	Жергілікті бюджетті жоспарлау мен атқарудың, аумақты дамыту бағдарламасын және бюджеттік бағдарламаларды іске асырудың, жергілікті бюджет қаражатын және мемлекет активтерін пайдаланудың тиімділігіне мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау				
11.	Хромтау ауданы	27 960 216,7	2 056 520,1	93 143,6	69 381,6
12.	Қобда ауданы	16 985 739,9	1 460 755,1	154 200,2	115 621,6
	Өткен жылдары үшін 2020 жылы қалпына келтіріліп, өтелді				
	Барлығы:	190 854 987,4	12 635 256,6	2 188 371,7	1 534 096,2